

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 96 (1215)

Серада, 4 снежня 1957 года

Цана 40 кап.

Дэкада беларускай музыкі

На свяце нашага мастацтва

Урачыстае адкрыццё

Кампазітары рэспублікі з невярліва-важно і хваляваным чаканнем адкрыцця дэкады беларускай музыкі. Увечары 30 лістапада шматлікія аматары мастацтва накіраваліся ў акруговы Дом афіцэраў на першы сімфанічны канцэрт дэкады.

У тэатральным фойе — шматлюдна. Тут, як заўсёды перад пачаткам спектакля або канцэрта, адбываюцца самыя незвычайныя знаёмствы і сустрэчы старых сяброў, вядучага залушчэньня размоваў. Вось некалькі чалавек сабралася каля невялікага кіёска з нотнай літаратурай. Сярод іх мы заўважым кампазітараў Р. Пукста і І. Кузняцова, музычнікаў творы якіх прапаноўваюцца ўвесь «пакупніцкі».

А вядзецца, Рыгор Канстанцінавіч, што я думаю, — нечакана звяртаецца да Пукста Кузняцова. Як было-дарэчы, калі-б пры развучанні новых песень па радыё дыктар тут-жа аб'яўляў, але і ў якіх магазінах можна знабыць ноты новых вядучых твораў. Несумнянна, продаж музычнай літаратуры значна ўзрос.

А што, вышы думкі вельмі правільныя, — усхваляюцца кіёскеры, — і іх трэба неяк правесці ў жыццё. Мы заглянулі ў глядзельную залу. Пасірэдзіне сядзіць ужо стаў пакрыты чырвоным абрусам стол прэзідыума — намачалася ўрачыстае адкрыццё дэкады. І яшчэ што кідаецца ў вочы — гэта тры велізарныя тэлевізійныя камеры, устаноўленыя ў праходах у зале. Аператары падрыхтаваліся да трансляцыі дэкады канцэрта па мінескаму тэлебачанню.

Раздаюцца апошні званок — і зала напоўняецца слухачамі. Месцы за сталом прэзідыума займаюць вядомыя дзеячы музычнай культуры рэспублікі і госці з братаў рэспублік Кіраўніц беларускай кампазітарскай арганізацыі і народныя артысты СССР кампазітар А. Хачатурян сядаюць побач, як самыя блізкія сябры, як прадстаўнікі двух братаў савецкіх народаў. Тут і нашы старэйшыя кампазітары М. Чукацін, М. Аладуў, кампазітары Я. Мельнік (Латвія), Е. Андрэева (Украіна) і іншыя.

Міністр культуры БССР Г. Кісялёў аб'яўляе аб адкрыцці дэкады. Ён дае слова для дэкады аб развіцці беларускай музыкі Я. Цішкоўкам. Далей чытаюцца гаворкі, як за сорак год Савецкай улады музычнае мастацтва Беларускай дзяржавы нябачанага росквіту і ад прасцейшых народных песень дасягло да буйных манументальных твораў.

Ад імя маскоўскіх музыкантаў з прывітаньняй прамай ад акраці дэкады выступіў А. Хачатурян, дзяўца сустраць мінакінамі. Кампазітар У. Алоўнікаў зачытаў віншавальныя тэлеграмы, якія паступілі на імя прэзідыума Саюза кампазітараў БССР з Бяку, Уфы, Ташкента. Асабліва вядлікай ценлівай і сардэчнасцю прасякнутыя гэтыя тэлеграмы з групы ўкраінскіх кампазітараў і музыкантаў, якія пішучы: «Ваша дэкада — ішчэ адзін яркі доказ небылага росквіту літаратуры

У рабочым клубе трактаразаводцаў

І мастацтва ўсіх братаў народаў нашай Радзімы...»

Урачыстае адкрыццё дэкады закончана. Пасля перапынку пачынаецца першы сімфанічны канцэрт — першы паказ творчасці беларускіх аўтараў.

Музыка — здытак шырокіх народных мас. У наш савецкі час яна гуцьне не толькі ў спецыяльных канцэртных залах, але са сцен рабочых і калгасных клубоў. Таму правядзенне дэкады канцэрта і снэжня ў рабочым пасёлку мінескіх трактаразаводцаў — гэта ішчэ адзін крок па выхаванню любові ў нашых людзей да нацыянальнага мастацтва, да развіцця ў іх сапраўдных музычных густоў.

У рабочым клубе толькі што закончыўся кіносеанс. Але многія глядзчы і не збіраюцца ісці дамоў.

Значыцца, вырашана. Каля застаны на канцэрт, гаворыць работнік Блывавай наладчык І. Давак. — Сёння ж у нас выступіць народны аркестр І. Жыновіча.

Іх думку адабраўшы сустракаюць работнік Н. Тарасавы і савецка-мадэльшчык Ф. Бачарнікаў. Усе яны — ўдзельнікі заводскай мастацкай самадзейнасці. Для іх музыка даўно стала вельмі дарагой. За некалькі хвілін да пачатку канцэрта ў зале клубу паявілася вялікая група беларускіх кампазітараў разам з гасцямі, якія тут-жа рассядваліся ў крэслах. Калі адкрылася заслона, яны разам з усімі шматлікімі слухачамі — карэньнімі трактаразаводцамі — аплаўдзіралі музыкантам аркестра, аранжыраваным у нацыянальнай касцюмы.

Уся канцэртная праграма ўяўляла сабой цікавае сплічэнне, саюсабытны музычны букет рознастайных па форме і стылю твораў, напісаных спецыяльна для народнага аркестра або пераказаных для яго мастацкім кіраўніком І. Жыновічам. Яркая маляўнічая музыка «Святочнай увертюры» Д. Камінскага, яркі аркестр пачаў свой канцэрт, буды выканана з асвоеным удзямам і настроям. А потым адзін за другім ішлі нумары: дзве часткі з Другой сімфоніі Р. Пукста, «Беларуская рапсодыя» П. Падкаўрава, дзве часткі вядучай твораў беларускіх аўтараў у выкананні салістаў М. Пішчэчкі, В. Глушанкова, А. Самарыдава. Радасна было бачыць за дырыжорскім пультам маладога музыканта Геба Алоўнікава — брата кампазітара, які з натхненнем раскрывае вострыя музычны партытуры.

Пасля канцэрта можна было пацвердзіць такія водгукі ад работчы: — Здрава-ж іграюць! А здаецца, што там такое — чымбалы! Так, чымбалы. Але ў руках сапраўдных музыкантаў яны ператварыліся ў музычны інструмент, якому пад сілу выкананне самага складанага музычнага твора. Толькі пішыце, калі ласка, таварышы кампазітары, як мага больш!

Г. СІЦЯК.

Хвалючая падзея

Дэкада беларускай музыкі, прысвечаная саракагоддзю Бастрычкіна, — радасная і хвалючая падзея. Гэта ішчэ адзін доказ клопатаў Комуністычнай партыі пра лёс беларускай нацыянальнай культуры.

Урачыстае адкрыццё дэкады і наступныя канцэрты — яркае сведчанне росквіту прафесіянальнай музыкі Савецкай Беларусі. Сэрца напаяўняецца заможнай гордасцю, калі палумаецца, што гэтыя поспехі дасягнуты ўсёго за сорак год — гістарычна вельмі невялікі тэрмін. Створаныя за гады Савецкай улады ў рэспубліцы шматлікія музычныя школы і вучылішчы, Беларуская дзяржаўная кансерваторыя выхавалі плеяду таленавітых кампазітараў і выканаўцаў. Дзяка за межах рэспублікі вядома творчасць Я. Цішкоўка, А. Багатырова, У. Алоўнікава і многіх іншых кампазітараў. З жонкім годам усё больш упэўнена гуць галасы кампазітарскай моладзі — Я. Гебава, Э. Тырмавіч, Г. Вагнера, Г. Агнчэкава і іншых.

Перад намі, будучымі кампазітарамі і музыкантамі — студэнтамі Беларускай кансерваторыі, цяпер стаіць задача па ападолянню майстэрствам. Імяна аб гэтым і гаворыць на ўрачыстым адкрыцці дэкады народны артыст СССР кампазітар А. Хачатурян.

У заключэнне хочацца ад душы паві-

Урадавая ўзнагарода

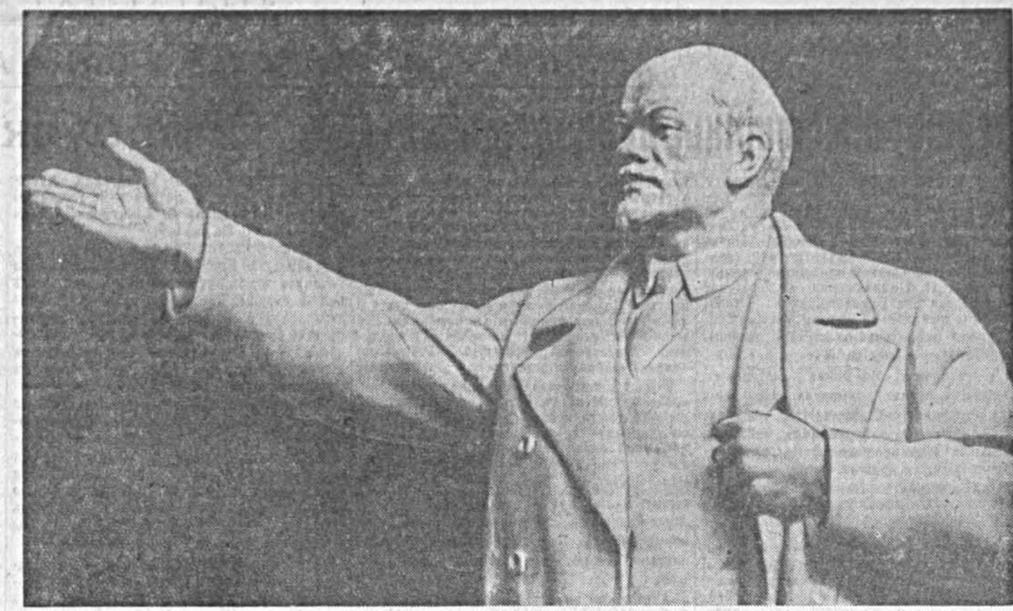
У сувязі з пяцідзясяцігоддзем з дня нараджэння народнага артыста БССР І. М. Балодзіна і ўзгадваючы яго шматгадовую работу ў Беларускай оперы і балету, Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР гав. Балодзіна І. М. ўзнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

шаваць музычную грамадскасць Беларусі з гэтай вялікай падзеяй і выказаць жададанне, каб падобныя дэкады не былі радкасцю, каб на іх фігуравала як мага больш імен і назваў твораў.

Е. САЛАМАХА,
В. КАЛУЖСКІ,
Д. СМОЛЬСКІ,
студэнты Беларускай кансерваторыі.

Выступленне акадэмічнай харавой капелы БССР і сімфанічнага аркестра Беларускай дзяржаўнай філармоніі на адкрыцці дэкады беларускай музыкі. Фото І. Салавейчыка.

В. І. ЛЕНИН — фрагмент статуі работы скульптара С. Селіханова. Фото І. Салавейчыка.

НАШ ДЭПУТАТ

Алесь РЫЛЬКО

— Мы, настаўнікі, стараемся, каб нашы вучні атрымалі ў школе, акрамя навуковых ведаў, яшчэ і прафесійнае майстэрства — сталі-б адукаванымі земляробамі, падрыхтаванымі слесарамі, сталарамі... Адным словам, каб дзеці мелі вялікую любовіць да фізічнай працы.

У гэтых словах Аляксандра Адамаўна, тым больш маючы на ўвазе, з якім натхненнем і заклапочаннем яны былі сказаны, адчуваўся розум не толькі добрага настаўніка, гэта гаварыў дэпутат, паслаецца абранік народа.

Гаворачы аб працавітых калектыве настаўнікаў свай школы, Аляксандра Адамаўна праз сваю сціпласць не ўпамінула аб тым, якое асабіста сама яна мела дацэнненне да будаўніцтва холь-бы тых самых школьных майстэрняў.

Памятаецца, вывесі сцены слесарні, зрабіў ішо старэйшу на аб'екце — усё добра, толькі, небам яна накрытая. Колькі ні шукалі блякі ці чарапіцы або шыферу — нідзе няма, хоць макам распысьце. Бачыць настаўнікі: няшкэртка, трэба прасіць дапамогі ў дэпутата. Крэпская згадзілася дапамагчы ў гэтай справе і адразу-ж накіравалася да першага сакратара райкома партыі. Заявілася да яго ў кабінет і заявіла ультыматум:

— Без даху адсюль я не выйду! — І далей растлумачыла, чаго яна хоча. Сакратар райкома Адам Стэльмах кажа: — І рад-бы душой у рай, ды трахі не пускаюць. Шысь новых грамадскіх фермаў у калгасах не накрытыя. Дзе я вам вазьму шыферу.

Станоўчыца сакратара сапраўды нешкэва: кожны прасіць «дай», але дзе ўзяць? Дзе нічога, ён уступіў дэпутату: сядзіце разам за сталом, па лісту падлічыце запасы шыферу ў раёне і якраз знайшлі «лішчкі», якая хопіла для школьных патрэб.

А то ішчэ Аляксандра Адамаўна быў у школе і мулярам, прада, не зусім удала... Прышла яна на будаўніцтва, узяла лапату ў рукі і далай вымываць рашчыну галіны. Рагтам бачыць — бяжыць да яе пнічкі, чалавек у гадах, і крычыць, абурэна:

— Каб дэпутат ды ў гліне пеліпаляў! Не быць таму! Забараняю! Сам за дваіх зраблю! Крэпская растлумачыла, што яна, як і ўсе настаўнікі школы, выйшла на работу, гэта не абавязак.

— Не быць таму! Прападзі мая шапка! — і пляснуй шапку ў рашчыну. — Не дазволь! Астатнія настаўнікі не дэпутаты... А табе нешта!

Аляксандра Адамаўна пачала тлумачыць старому, што фізічная праца кожнаму інтэлігенту патрэбна, як добрае лякарства... Дык ты не інтэлігентка, а дэпутат! — не адстапувай той.

Расказвала, што на суботніках у свой час сам Вязімір Ілья Ленін працаваў... Па дарозе дамоў Аляксандра Адамаўна паказвае будаўніцтва раённага Дома культуры.

— Спачатку было рашэнне, — расказвае яна, — распачаць у нас планавы будаўніцтва Дома культуры. А ў такім выпадку і срокі адпаведныя былі-б нам выдзелены. Толькі не паспелі мы нарадавацца, як нас выраслілі з плана. Куды я толькі ні звярталася! Нарэшце згадзілася з давадамі, што ў іншых раённых цэнтрах дамы культуры трэба будаваць раней, чым у нас. Аднак і мы, як кажучы, глядзіце, не спім у шапку; будзем Дом культуры гаспадарчым металам. Срокі? Узялі частку з тых, што выдзелены на капітальны рамонт старога памяшкання, знойдзены і

па іншых артыкулах гаспадарчага бюджэту грошы... Адным словам: захочаш, дык зробіш!

Расказала Аляксандра Адамаўна і пра яшчэ адну новабудову райкомунгаса — шматкватэрны жылы дом.

— Мала аднаго дома, трэба больш, — кажа яна. — А то ішчэ печы не кладзены, а колькі жадаючых пасяліцца туды! У райвыканком само сабой людзі пішучы заявы на кватэры, да мяне прыходзіць... Трэба пагаварыць у Мінску, каб яшчэ колькі дамоў пачаць будаваць...

На кватэры ў Аляксандры Адамаўна, сядзячы за шырокім сталом, на яким засталася зусім нямнога месца з-за вучнёўскіх сшыткаў і падручнікаў, рознай літаратуры, мы працягваем размову аб дэпутатскіх справах. І ўвесь час атрымлівалася так, што гаспадыня ахвотна расказвала толькі пра людскія добрыя справы, а пра сябе гаварыла думка, трыма словамі. А як я дастаў блякот ды намеруўся запісаць, наша гаворка зусім знікла: хачу запісаць прозвішча таго ці ішага чалавеча, як адразу мяне пераняліся:

— Не трэба! Навошта? Ну, дапамагла трохі чалавеку, і толькі. Што-ж тут асаблівага? На май месцы любы-б так зрабіў. А то вы, чаго добрага, як расказваеце ў газеце, дык і мяне і сон прападзе ад сораму...

І ўсё-ж, без згоды Аляксандры Адамаўна, мы расказам пра тое, як яна чула, уважліва адносіцца да людзей, свая выбаршчыкаў.

Вось холь-бы такі прыклад Аднойчы, тры гады таму назад, пазваніў Аляксандра Адамаўна ў бальніцы і сказаў, што хворая жанчына, Софія Матусевіч, якая пры смерці, трывоіва хоча пагаварыць з ёй, як з дэпутатам. Аляксандра Адамаўна адразу-ж пабегла ў бальніцу. Жанчына заставалася жыць лічанымі гадзінкамі, яна змагла сказаць толькі некалькі слоў:

— Вось завячэнне маёйсіці маю Сашку... Застаецца круглай сіраці... Будзь яму за маму. Ты ж дэпутат...

Так пяцінаццацігадовы падростак Сашка, застаўшыся сіраці, не маючы нікога з радні, быў перададзены на рукі дэпутата. Не скажаш, што гэта грудное дзіця, але ж з ім, пяцінаццацігадовым перхаласам, можна клопатаваць больш, чым з малым. Сашка жыў «блякцем» у свай старэйшай хачіне, сам сабе гатаваў страву, адным словам, уласнаму на вёў усю сваю гаспадарку, у якой было толькі і маёйсіці, што старая, бедна абстаўленая хачіна і дзве прасторныя шапкоўні на двары. Аляксандра Адамаўна знайшла хлопчу работу ў адной з арганізацый, влог з яго не спускала, каб не збочыць на блугую дарогу, часта рамаўляла з ім, вучыла, як жыць. Незаўважна для яе, стала толькі адна «душэўная» справа Сашы. Прыходзіць ён сёлета вясной да Аляксандры Адамаўна, мнешча, нешта хоча сказаць і не знаходзіць слоў. Нарэшце:

— Паездзем, калі ласка, Аляксандра Адамаўна, у сваёй. Рашыў ажаніцца.

— Куды табе? Табе-ж толькі восемнаццаць гадоў!

— Дык вось якраз і хопіла гадоў, каб шлоб зарэгістраваць у сельсавеце.

— Шлоб?

— Ага, запісаць ўжо.

— Дык навошта-ж цяпер святанне?

— Бацька хоча, каб усё было як трэба, без сваёй не аддае дачку.

Распавяда Аляксандра Адамаўна ў Сашы аб усім падрабязна, праз суседзю даведзлася, якую дзяўчыну ён сабе ці яна яго выбраў... «Стала дзяўчына, добрая работніца... Хоць і раяна сям'я, ды пачына не адварыла жонкі ад яго намеру.

Згудзішы вяселле, Аляксандра Матусевіч эню заявіўся да дэпутата. Кажа: — Гаспадаркай абзаўбёўся, жонка карову ў пасар прырвала... Усё добра, толькі хата вельмі старая. Даламажыце, калі ласка, атрымаць лесу на будаўніцтва новай.

Даламагла атрымаць лесу і іншых будаўнічых матэрыялаў, — да Сашы, як сідраці, усюды ў арганізацыях аднесіліся прыхільна.

І не адзін раз хворыя звянілі з бальніцы Аляксандры Адамаўна, прасіць у яе наведвацца да іх. Ялігія Шумбасва з вёскі Спечнік папрасіла прынесці пачытаць якую-небудзь цікавую кніжку, бабка Грыпіня Салаўянчык з вёскі Новаваскы выклікала дэпутата і расказала ёй пра сваю вялікую крыўду: хворая яна, зламала нагу, а калгас не дапамагае ёй па старасці...

Праз колькі часу бабка вылечыла нагу, а калгас пры ўмянанні дэпутата вызначыў бабцы пенсію, — усё, такім чынам, абыйшлося так, што лепш і быць не можа.

Часта наведваючы бальніцы, Аляксандра Адамаўна заўсёды цікавіцца, як ледаць і даглядаюць хворых, заўсёды яна ведае, што добра і што блага ў той ці інашай бальніцы. Гаворачы-ж наогул аб ахове здароўя ў раёне, ёсць чаму радавацца. Калі да Кастрычніцкай рэвалюцыі на тэрыторыі цэперашкага Пухавіцкага раёна быў толькі адзін урач і тры фельчары, то зараз у раёне працуюць 44 урачы і 127 медыцынскіх работнікаў з сярэдняй адукацыяй, працуюць тры бальніцы, адзіначыць фельчарска-акушэрскі пункт, тры ўраччоныя амбулаторыі, два ўраччоныя і адзін фельчарскі здраўпункты, два калгасныя раздільныя дамы, у кожным сельсавеце сядзі па аднаму, а то і па два лэчэбна-прафілактычныя пункты. І ўсё-ж задача сённяшняга дня — пашыраць сетку лэчэбных устаноў, раёнаму аддзелу аховы здароўя замест адной машыны хуткай дапамогі трэба мець тры або нават чатыры такія машыны, каб кожнага хворага можна было дастаўляць у бальніцу як мага хутчэй у спецыяльна прыстасаванай машыне замест адкрытага кузава калгаснай трохцікці ці, горш таго, дрогкэй падвадом. Дэпутату аб гэтым вялікі клопат, і Аляксандра Адамаўна часта звяртаецца да адпаведных арганізацый, гаворачы там аб патрэбах свайх выбаршчыкаў.

Як маці двух дзячак, як настаўніка, нарэшце, як дэпутат, Аляксандра Адамаўна вельмі прыхільна адносіцца да дзяцей.

На тэрыторыі раёна знаходзіцца косна-туберкулёзны санаторыі і два дзіцячыя дамы. Аляксандра Адамаўна часта госця там, асабліва ў санаторыі. Як у настаўніц, у яе з дзецьмі адразу знаходзіцца самая цікавая гутарка, у патрэбную хвіліну яна і паўшчына якога-небудзь гарэніка. Размова з малымі — не проста забава, а старанне педагога заглянуць дзіці ў душу, каб ведаць, як яно сёбе адчувае, расце, як гэта коволя раслінка ўспрымае наваколны свет.

Пабываўшы ў каторы раз у санаторыі і, як заўсёды, знаходзіцца там усё ў добрым парадку, Аляксандра Адамаўна, вярнуўшыся дамоў, задумалася: чаго не хлапе дзецім у санаторыі? Вось гэта часта доўга круцілася недзе побач, а злавіць яго ніхкі не удавалася. Нарэшце мільганула ідэя: дадзіць у дзіцячій мала кветка, клубы перад санаторыем амаль пустыні! На я-ж хлапе дзецім без кветкаў! Гэта-ж амаль тое самае, што не ведаць ім смаку цукерак. Зразаўшы, чым яшчэ лепш можна ўпрыгожыць жыццё дзяцей, чым хоць трохі зменшыць іх пакуты ад цяжкага захворвання, Аляксандра Адамаўна перанесла амаль усё кветкі з-пад вакон свайго дома ў санаторыі. Насіла малым у кошыку фіяліцы і клубы кветка, сама іх садзіла...

Аляксандра Адамаўна нясе вялікую партыйную работу, з'яўляючыся сакратаром пераходнай партыйнай арганізацыі школы. Акрамя свай неспрадынай работы настаўніцкай, яна рэгулярна выступае на бацькоўскіх лекторыі ў школе з лекцыямі на выхавальныя тэмы, актыўна ўдзельнічае ў правадзенні бацькоўскіх канферэнцый.

Дэпутат знайшла час правесці работу Пухавіцкай сельскай бібліятэкі і клуба, Хіраўскай хаты-чытальні і іншых. Яе заўсёды цікавіць, як яе выбаршчыкі падпісваюцца на перыядычныя выданні — газеты і часопісы, таму час-ад-час наведваецца ў раёны аддзел «Саюздруку», у паштовыя аддзельнікі і агенствы.

Шкавая работа дэпутата таварыша Крэпскай. Учора яна займалася справай па росшуку дакладнага адраса месцажыхарства нейкага Грошова, які на працягу двух год не плошчы аліменты на ўтрыманне свайх дзяцей і збег левулы на Сахаліні; сёння Аляксандра Адамаўна даламагае інваліду Айчынай вайны Сяргею Марушыну набыць калёска-аўтамабіль, заўтра яна будзе займацца пытаннем паліяшэння аўтасувазі паміж Мар'інай Горкай і Пухавічамі...

Шматгранная работа дэпутата Аляксандры Адамаўна, кожны дзень у яе напоўнены поўнакроўным, вялікім жыццём разам з людзьмі, для людзей, свайх выбаршчыкаў. Вось чаму пра яе часта пачуць сардэчнае, шчырае:

— Гэта наша дэпутатка! Дарагая наша Аляксандра Адамаўна!

НЕПАЗНАВАЛЬНАЯ СТАЛА ВЁСКА

Каля балота, якое зарасло хмызняком, прытуліліся старынікі хаткі. Гнілыя сцены нахіліліся пад цяжарам саламяных стрэх. Вокны пазытаны ашчэпамі. На вуліцы граць і дужыны. Такой вёска вёска Загор'е Дзяляцкіца (Новагрудскі раён) пры паўскай Польшчы.

Мінула восем год з часу, калі тут арганізаваўся калгас імя Дзержынскага. Не пазнаць цяпер вёскі! Новыя дамы, абсаджаныя дрэвамі, абступваюць бруквавую вуліцу. За лета ў вёсцы павялілася новая вуліца, на якой насіліся былыя жытчыны васымі хутароў. Непадалеку на ўагорку — новыя кароўнікі, сіварнікі, каіношні, сіласная нежа і іншыя будынкы. Вечер круціць крылі ветранага рухавіка, які палеае вяду на фермы Вёска гудзе калгасныя малы. Чуваць прарэзлівы вёск піламы.

Вечарэ. Калгаснікі з поля накіроўваюцца ў лясно. Прымяна памяшча пасля працы. Многія, павячэршышы, ідуць у сельскую бібліятэку, каб пачытаць свежыя часопісы, газеты, выбраць цікавую кніжку. Іграе радзё.

Сотні электрычных лампачак асяляюць вуліцы і дамы калгаснікаў. Асабліва ярка свеціцца вокны вялікага будынка, што недалёка ад магазіна. Гэта клуб, з якога даносіцца музыка — іграе калгасны духавы аркестр. Тут таксама праходзіць рэпетыцыі драматычнай і харавога гуртку. Яны рыхтуюць цікавую і эмястоўную канцэртную праграму.

В. КАПЦІЛОВІЧ,
студэнт Беларускай дзяржаўнай
універсітэта імя В. І. Леніна.

ДЭКАДА БЕЛАРУСКОЙ МУЗЫКІ

Першы сімфанічны канцэрт дэкады

Радасны настрой папярэднічаў канцэрту. Ён быў выкліканы ўрачэснасцю моманту — адкрыццём дэкады. Гэці, слухачы, дыржоры і выканаўцы аддалі ўсю ўвагу змястоўнай праграме. Новае тэатра — Пятая сімфонія Р. Пукста і кантата «40 год» М. Аладава, як і раней напісаных скрыпнічых канцэрт П. Падакавіча і Гераяніна пазнае «Песня пра Буравесніку» Я. Цікоцкага, былі выкананы з вялікім удзям.

Р. Пукст добра знаёмы слухачу як шыры лірык. Многа цёпых, задушыстых мелодый у яго операх «Марынка» і «Машка», у сімфоніях, песнях, рамансах. Не менш удала раскрывае сябе кампазітар у жанравых і асабліва ў танцавальных эподах. Павольныя і скерцёзныя часткі ў творах уладца яму, як правіла, лепш за іншыя.

Пятая сімфонія напісана Р. Пукстам у стылі Гераяніна апаздання. Ёе вобразы яркія і запамінальныя. Тэма ўступу гучыць з першых тактаў як галоўная. Яна выклікае ў памяці ўважлівае аб далёкім мінулым. Кампазітар надае тэме характэрныя рысы: рытмічную застрэпанасць, гучанне ў міноры. Яе праводзяць у нізкім рэгістры фартэ і вялікіх інструментах, якія валодаюць вельмі мяккім і густым тэмбрам. Усе зноўленыя штыры забліжаюць тэму з думкамі аб Гераяніна большае. Не паруючы законаў сімфанічнай драматургіі, кампазітар дае супрацьстаўленне галоўнай тэме ў другой, лірычнай тэме, якая ўзасабляе радасць, шчырыя спакій і любоў да жыцця. Карціны мінулага і шчаслівай будучыні ў гэтай частцы сімфоніі былі б больш поўныя, калі-б аўтар палёбіў развіццё гэтых тэм, паказаў барышню больш прыгожай і тым самым больш натуральнай. А інакш тут не хапае гучавай насычанасці і сімфанічнасці. Ізя апаздання пра Гераяніна мінулае знайшла прыцягу і павольныя часткі сімфоніі. Праўда, ёй уладцамі светлым і сур'яльным характар, лірычна-народная песнянасць. Але ў апошняй частцы інтанацыя жалю. У сярэднім эподзе больш напружанага і пераважна гучання другая частка непасрэдна звязана з першай часткай сімфоніі.

Вельмі прывабны кантраст зноўлены ў трэцяй частцы. Гэта танец-скерцо прасяцельнага гучання. Яго народна-жанравы характар гучыць у першым і апошнім эподах солу тэму гучыць як заклік Майстэрства і закончанасць скерцо пераважае над усімі іншымі часткамі.

У фінале сімфоніі аўтар дае драматургічнае завяршэнне ўсёму твору. Ён сфармаваў ілюзію перамогі народнага Гераяніна. Урачэста гучыць галоўная тэма першай часткі сімфоніі ў фінале, таму што раней яна праводзілася ў міноры, а цяпер — у мажоры. Зусім закончаны настрой радасці. Перамога сцвярджае сябе і лірычна-паэтычна тэма з першай часткі. Толькі танцавальная мелодыя паміж імі здаецца выпадкова ўзніклай. Мастацтва фінальнай часткі, як і першай, некалькі звужаны. У той жа час сімфонія непаўна адмовіць у строінасці і завершанасці задуму, у вялікай доступнасці мовы. Сімфонія — творчая ўдача кампазітара.

Далёка не апошняя роля ў гэтай удачы аркестра і яго дыржора Б. Афанасьева. Твор выкананы ім цёпла і шырока.

У кантате для хору, салістаў і аркестра М. Аладава «40 год» (тэкст А. Дзержынскага) чатыры вялікія эподы. Уступны пачынаецца з апавядання пра жыццё народнага героя ў вольнай Рэсі. Інтанацыя сумна і прычэпная, накладаецца ў аснову меладыйнага вобраза ўспамінаў. Успаміны арганічна звязаны з урачэстай эпічнай напевам, якія ўсталяюць Радзіму, народ і Комуністычную партыю. У другім, найбольш развітым, цэнтральным эподзе, які з самастойнай частцы, скарэставаны дзве тэмы. Хоць яны і супрацьлеглыя (першая — вольная і напружана тэма барышні, другая — песнянасць), усё-ж у іх многа блізкага. Іх зліццё адбываецца ў момант найбольшага дынамічнага нарастання

В. СІЗКО.

ЮБІЛЕЙНЫЯ СПЕКТАКЛІ

„СВЯТЛО З УСХОДУ“

У Беларускім дзяржаўным драматычным тэатры імя Якуба Коласа

Падыхам трохвядзінны напісаны кожны радок твора, які ў паэтычнай форме ўзнаўляе слаўныя старонкі з гісторыі барацьбы беларускага народа за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, за перамогу ленінскіх заклікаў да рэвалюцыйнага паўстання.

«Святло з Усходу» назваў сваю драматычную паэму Пятро Глеба і тым самым вобразна выказаў спадзяванні, якія справядку жылі ў беларускім народзе: скончыцца некалі чорная нощ, настане раўна дзень светлага дня волі і шчасця, — думалі беларусы, з надзеяй паглядаючы туды, адкуль узмахоўваў сонца. Ужо ў першай карціне — сваёсабытным пралогом да твора — Ленін дае ясны наказ беларусам, што траба рабіць, які змагацца з цёмнымі сіламі контррэвалюцыі, які сустракаць светлую раўніну новага дня.

Мінскіх большавікоў узначальнае вядомы рэвалюцыйны Маснікоў. Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі беларускі рабочы клас і працоўнае сялянства не толькі знішчаюць сваіх спрадвечных ворагаў — памешчыкаў і буржуазію, але і з дапамогай салдат-францізікоў затрымліваюць і разбройваюць эпілоны контррэвалюцыйных войск, якія агрутаваліся ў Беларусі для паходу на рэвалюцыйны Шпіер.

Аб усім гэтым добрай паэтычнай мовай і апавядае Пятро Глеба ў сваім творы. Ці усё ўладца аўтару, калі разглядаць п'есу як твор не толькі для чытанія, але і для пастаноўкі на сцэне? Вядома, не усё. Побач з дзейнымі драматычнымі момантамі і лірычнымі сцэнамі залішне многа гістарычнай хронікі, апавядання. Спакойныя эпічны тэмы, у якіх напісана п'еса, некалькі прыгмулае да паэтычнага тэмпераменту, да драматычнага эмоцыі. Захляпваюцца паказам рэвалюцыйных падзей, аўтар месцамі губляе вельмі цікавую лінію развіцця ўзаемаадносін паміж Азорчыкам і Званскай — гэтымі двума малымі рэвалюцыйна-героямі, якія любяць адна аднаго. Таму спава ў канцы п'есы, калі Азорчык адрынаецца ў каньці да Званскай, які і першы канфлікт паміж імі, што ўзнік у пачатку, гучыць занята рэзка, не падрыхтавана, без дастатковых псіхалагічных падстаў.

Наогул адметная рыса драматычнай па-

э культывацыі, калі чуюцца трубыны сігнал. У гэтым гучанні рэзкім кантрастам з'яўляецца лірыка-драматычная тэма «Вы жертваю палі». Пасля гэтага нішч разакваецца неабходным прасці тэму барышні як завяршэнне вобраза перамогі. У цэнтральным эподзе прыкметна частае чаргаванне сольных, харавых і аркестровых партый. Кампазітар ярка праводзіць сябе ў аналізаваным поліфонічным майстэрствам у вельмі паслядоўным і маляўнічым напевах аркестровых партыяў. Гэта дае права параўноўваць кантату з сімфоніяй.

У наступным эподзе апавядаецца пра новае жыццё пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Урачэста гучыць тэма «Зямля ты наша родная» На фоне аркестровых галасоў уводзіцца песня «Частушкі», якая раскрывае сучаснае жыццё. Вось чаму ў п'есі «Частушкі» так натуральна вар'іруюцца рытмы марша і інтанацыі лірычнай п'есі. Апошні эпод — святочная карціна, у якой народ славіць Радзіму і Комуністычную партыю. Заклучэнне кантаты гучыць гімнам.

З поспехам выступілі сімфанічны аркестр, салісты і хор Дзяржаўнай акадэмічнай калекцыі БССР пад кіраўніцтвам дыржора В. Дурбоўскага. Нягледзячы на складанае мовы кампазітара і некаторую расчэпчанасць гучання, якія з'яўляюцца, відаць, з хібаў п'ятычнага тэксту, кантата «40 год» трэба лічыць цікавым узорам далейшага жанра. Неп'яўным здаецца ўважэнне тэмы мелодыі «Вы жертваю палі», якая паўляецца нечакана і гучыць адзінока.

Значная вартасць Гераяніна пазнае «Песня пра Буравесніку» Я. Цікоцкага ў тым, што тут скарэставаны тэкст аднаго з выдатных твораў Аляксея Максімавіча Горкага. Выразная рэчытыватая партыя саліста, з дапамогай якой раскрываецца вобраз гордага Буравесніка — рэвалюцыйнага барышні, уяўляе сабой самастойную лінію ў творы. Але яна не заўсёды зліваецца з аркестровым фонам, а інакш раз сілай свайго драматызму супрацьстаўляе сябе выключна гучанню ў суправаджэнні. З пункту погляду праграмаўнай будовы пазнае ў ёй вельмі лагічна прадугледжаны паказ асноўнага вобраза і стыхійнага сіл прыроды. Ужо за ўступе паступова ўзнікаюць гучавае хваля, якая выклікае ўважэнне аб хвалях на моры. Чуюцца кліч Буравесніка (тэма ў аркестры), пасля чаго эпічная тэма шырока развіваецца ў партыі баса (саліста). У лірычным эподзе мора ў партыі голаса імітуе стогны чаек перад бурай, высмейванне баялівага пінгвіна, а потым дадзена тэма гордага Буравесніка. Дынамічнае развіццё сасыхавых вобразаў прападаецца ў расправачанай частцы. У аркестры з усё ўзрастаючай сілай чуюцца галасы прыроды (удары грому, бляск маланкі, завыванне ветру). У гэтай частцы партыя саліста здаецца абеднятай — яе падаўляе выключна маляўнічасць.

У заключным эподзе харавым гучаннем падкрэсліваецца і ўзмацняецца дзейны пачатак п'есы. Партыю саліста выконваў заслужаны артыст БССР Л. Бражнік. На жаль, на гэты раз яму не хапала сцэнічнай свабоды і ўнутранай шчыльнасці. Партыя прагучала дакладна, выразна, але без належнай эмацыянальнай глыбіні.

Канцэрт для скрыпкі з аркестрам П. Падакавіча быў упершыню выкананы ў 1955 г. Тады, як і цяпер, твор расчэпняўся слухачамі як паказчык творчага росту кампазітара.

У агульным поспеху твораў, якія выконваліся, канцэрт для скрыпкі з аркестрам П. Падакавіча заняў дастойнае месца. Першы выканаўца Л. Гарэль па-майстэрску раскрыў змест твора.

В. СІЗКО.

Сяброўскае слова

На адкрыцці дэкады беларускай музыкі з прыгаваннем ад маскоўскай дэлегацыі выступіў кампазітар А. Качатуран. У сваім прытаным ён сказаў:

Дэкада беларускай музыкі прысвечана саркаказодню Валікага Кастрычніка. Гэта ўскладае асаблівую адказнасць на пазак вайшай музыкі. На дэкадзе будзе прадаман-стравана ўсё лепшае, што напісана беларускімі кампазітарамі. Мы ведаем, што беларуская музыка развівалася і мацнела на аснове непахісных прынцыпаў савецкага мастацтва, на прынцыпах сацыялістычнага рэалізму. Прынцыпы гэтыя: ідэяна-амастэрская і ідэяна накіраванасць твораў, іх народнасць, выразнасць, высокая майстэрства і развіццё нацыянальных асаблівасцей сваёй роднай музыкі. Тал рознастайнасць жанраў у музыцы, якая прадстаўлена на вайшай дэкадзе, гаворыць аб тым, што беларускі кампазітар імкнуўся працаваць многа і добра.

Але зараз перад намі, перад усімі савецкімі кампазітарамі стаюць новыя велізарны творчыя задачы. Вялікі савецкі народ у сваім творчым жыцці дасягнуў незвычайна высокага, незвычайна мацнага, яшчэ нелічанага ў гісторыі чалавечтва. Мы, савецкія музыканты, нягледзячы на вялікія дасягненні, яшчэ адстаем ад нашага жыцця, якое імкліва насяджа наперад. Неабходна мабілізаваць усе свае сілы, усю творчую фантазію, усё сваё майстэрства, каб быць на ўзроўні гэтых задач, якія ставіць перад намі наша савецкая рэалінасць. Слова кампазітар у нашай краіне — ганаровае слова.

Наша музыка знаходзіцца ў арбіце ўвагі

савецкага народа, народ сочыць за нашай работай. Гэта абавязвае нас працаваць не толькі добра і многа, але і бліжэй стаць да народа, ведаць яго запатрабаванні, яго думы і спадзяванні, выхоўваць густы народна і даламагаць сваім ідэяным мастацтвам нашай вялікай Комуністычнай партыі ў будаўніцтве камунізму.

Многа разоў партыя заклікала нас быць заўсёды з народам і папраўляла нас, калі мы памыляліся, за што мы заўсёды гаварылі нашай партыі вялікае дзякуй. Партыя хоча, каб мы былі яе памочнікамі ў справе выхавання мас, у справе будаўніцтва камунізму. Гэта вялікі гонар і вялікае давер'е нам, работнікам мастацтва. Мы павінны апраўдаць гэта давер'е і з часцю выканаць задачы, пастаўленыя перад намі.

Мы ўжо ўвучылі, што беларускі кампазітар выдатна разумее свае задачы, якія ставіць перад намі на сучасным этапе развіцця музыкі. І ў гэтым залог іх будучых поспехаў.

Мне-б хацелася напаміць, што вырашыць усе наскладаныя творчыя праблемы і дабіцца высокага ідэяна і выразнага мастацтва можна пры ўмове ўсяго таго, што я гаварыў вышэй. Але не трэба забываць і аб майстэрстве, трэба быць ўзброеным тэхналогіяй майстэрства, каб пераканальна расказаць тое, аб чым хочаш сказаць.

У заключэнне дазвольце выказаць нашу радасць і сказаць, што мы будзем з вялікай цікавасцю ўважліва і дэкадзе беларускай музыкі, якая з'яўляецца святкам беларускага музычнага мастацтва.

Пра новыя оперы

Дэкада беларускай савецкай музыкі — буйнейшая падзея ў музычным жыцці рэспублікі. Вялікі ўздзеяў у правядзенні дэкадных мерапрыемстваў прымае Беларускі тэатр оперы і балетаў, які сістэматычна ажыццяўляе пастаноўкі нацыянальных опер і балетаў. На сцене нашага тэатра ўпершыню ўбачылі святло рампы оперы «Міхась Падгорны», «Алесь», «Даўчэчкіна і Палескі», Я. Цікоцкага «У лугах Палесся» і «Надзежда Дурова» А. Багатырова, «Кветка шчасця» А. Туранкова, «Кастусь Каліноўскі» Д. Лукаса, «Марынка» Р. Пукста, балеты — «Салавей» М. Крошнера і «Князь-возер» В. Залатарова.

Тэатр заўсёды ўважліва і з любоўю адносіцца да твораў, якія ставяцца на нашай сцене. Аднак, нягледзячы на вялікую колькасць беларускіх спектакляў, яны не заўсёды адпавядаюць запатрабаваным калектыву і гледачу.

Не ўсе нашы кампазітары бяруцца за такую пачэсную і неабходную для народа галіну творчасці, як напісанне оперы.

На жаль, мы не маем ніводнага опернага твора, у якім былі-б паказаны Гераяніна справы нашага народа ў мірныя дні. Наваг пачата кампазітарам Д. Лукасам праца над операй «Песня аб шчасці» (лібрэта М. Клімковіча) не была дадзена да канца.

Значны недахоп у творчасці беларускіх кампазітараў — і тое, што яны не

напісалі ніводнай камічнай оперы. Праўда, аб гэтым ужо даўно думае Я. Цікоцкі, але толькі думае, а не піша.

Адзначаючы рост майстэрства вядучых кампазітараў рэспублікі, нам захацелася, хацелася-б, каб яны больш уважліва паставіліся да вялікай праблемы і знаходзілі больш пераканальныя формы і мову, якія-б нагадалі класічныя зоры опернага мастацтва. Невядома, чаму беларускі кампазітары ў сваіх операх не напісалі ніводнай партыі для лірычнага тэнора. Вельмі хацелася-б, каб у новых операх гэтыя хіба была ўважана, а для лірычных тэнораў напісаны былі-б цікавыя партыі. Героякі і рамантызм шэрагу класічных вобразаў Дурбоўскага, Вертара, Рамеа, Фра-Дэбля пераканваюць, што па ваяна-музычнай драматургіі лірычныя галасы маюць поўнае права выконваць цэнтральныя вобразы і ў операх нашых сучаснікаў.

Наш тэатр не здолеў утрымаць у рэпертуары многія з названых опер і балетаў. Але, безумоўна, такія творы, як «Кветка шчасця», «Кастусь Каліноўскі» і «Салавей», трэба ў бліжэйшы час аднавіць.

Мы ўскладаем вялікі надзеі на тое, што нашы зноўныя афішы ў бліжэйшы час папоўняцца новымі назвамі опер і балетаў беларускіх аўтараў.

І. БАЛОЦІН,
народны артыст БССР.

ску. А як яны, чалавечыя індывідуальнасці, успрымаюць хад падаеў, зруйнаванне старога свету, нараджэнне ў дзяжжой крывавай барабце новага, што творыцца ў іх думках? Гэта застаецца няясным.

Следуючы за сваімі кіраўнікамі, і малымі-народ, салдатамі, цывільнымі — павадаць сябе на сцене надзвычай спакойна, роўна, без развароту. Нама той яраснай барабцы, якая ў 1917 г. зруйнавала ўсё старае ўстоі, узбунтавала душы. Людзі завывалі пра свой вонкавы выгляд, пра свайго побіт і звыклія нормы паводзін. Народ выходзіў на вуліцы ўсхваляваны надзвычайнымі размахам гістарычных падзей.

Гэтай атмасферы-рашаючых дзеяў рэвалюцыі няма ў спектаклі, занята акадэмічным, строгім, зробленым без глыбокага пачуцця і паэтычнай усхваляванасці. Баспрасна, у драматычнай п'есы П. Глебі ісць эпічны спакій і разважлівасць. Твор напісаны праз многа год пасля тых падзей, пра якія апавядаецца ў ім. Але-ж тэатр не толькі ўважліва напісанае драматургам, але і падзе гледачу сваё адчуванне п'есы і п'есы, якія ў ёй адымаюцца. Спектакль павінен гучаць куды больш мажорна.

У спектаклях шырокага эпічнага палатна, героякі-рамантычнага плана вялікую ролю адыгрываюць мастацкае афармленне, декарацыя і музыка. Хоць афармленне спектакля, зробленае мастаком Я. Нікалаевым, і выканана ў формах манументальнага жывапісу, але яго вобразная структура не напоўнена страшнасцю і паэтычным тэмпераментам. Тое-ж датычыцца і музыкі, якая ў раззе месц знікае вельмі падзей спростаўнай гарманізацыі, амацыянальна не яркім вылучэннем тэмы.

Можна сказацца ўражанне, што мы гаворым аб нудных спектаклях. Зусім не. Гуртка ідзе пра неабходнасць больш яркай, героякі-рамантычнай афарбоўкі спектакля, пра неабходнасць у ім большага эпічнага тэмпераменту. У тым выглядзе, у якім спектакль паказаны коласамі на фестывалі, ён таксама мае права на жыццё.

Калі выходзіць з прынцыповых пазіцыяў, на якіх грунтуецца тэатр у сцэнічным уяўленні «Святло з Усходу», найлепшае ўражанне пакідае А. Ільінікі ў ролі селяніна-бедняка Андрэя Цімкава. Ён перш за ўсё добра і па-акцёрску выразна на сваю тэму. Андрэй Цімкаў апантаным думкай праямляе, пра тое, што настаў час дамагчыся яе, здабыць, вызваляць сілай ад загарабасць рук памешчыкаў і кулакоў. Тыпавыя ў гэтым вобразе беларуская сялянства, абгудульчаны яго думы і надзеі, А. Ільінікі ў той-жа час стварае надзвычайна цікавую фігуру сялянскага хадака. У ім і яркавы народны гумар, і кемлівасць, і здольнасць не губляцца ў самай невызначнай і складанай абстаноўцы. У аспрэчодзі салдат-францізікоў ён хутка знаходзіць жыўную мову, бо яго інтарэсы блізка і зразумелыя кожнаму з іх. Стараючыся А. Ільінікі вобраз не вызначаецца новымі акцёрскімі выяўленчымі сродкамі, але ён новы па сутнасці, па зместу, па ролі, якую адыгрывае ў спектаклі.

Маладая пара закаханых у выкананні артыстаў Н. Іроменкі і Г. Арловай апынулася ў досыць складаным становішчы. Прафесіянальна і Іроменка і Арлова робяць усё, што неабходна для паказу закаханых, якія ў глыбіні душы гадуюць пацудзіць, утойваючы яго да пары да часу адзін ад аднаго і не адразу рызкім чынам яго раскрыць. Але выходзіць за кантракта матэрыял ролей Азорчыка і Званскай, якія злейнічаюць у п'есе, трэба сказаць, што П. Іроменка ў вобразе Азорчыка аналта сухі, рацыяналістычны. У ім не хапае рамантычнай увзбеласці, мала цэльнасці і шчырасці ў пачуццях да Званскай. Асабліва гэта адчуваецца ў канцы спектакля. Што датычыцца Г. Арловай, яна ў вобразе Званскай занята простае, звычайнае, у яе не стае насціраванасці да падзей, інтэлігентнай рагубленасці перад імі. Званскай уладца неагатовая рафінаванасць, якая пазны час з'яўляецца бар'ерам паміж Азорчыкам і Аксэяй Паўлаўнай.

Сярод іншых вобразаў спектакля вызна-

У час выступленняў у Маскве майстры беларускай сцэны сустралялі з вядомымі артыстамі Савецкага Саюза. На здымку: злева направа (сядзяць) Л. Александровская, В. Турчыніна, Т. Ніжнікава, Л. Любімаў; (стаяць) А. Маралёў, З. Стома, С. Дрэчын, Г. Някрасаў. Фото В. Вагненсберг.

АНТОН БЯЛЕВІЧ

У зімовы вечар

Нібы лебядзі прыслі
Каля ганкаў, каля стэрж —
Намятае, гурбы снеле,
Зімі вечар снеле снеле.

— Гэта добрая прыкмета,
— Кажэ Пліскаў Сымон.
— Урадаўным будзе лета,
Калі снег аж да акон.

На каўнер яго авечы
Зімі вечар снеле трасе.
Крочыць ён, угунышы плечы,
Падыходзіць пакрысе

Садавод да шыхай вёскі.
Белым-белым родны сад,
Лыжыну вузкія палоскі
І за вёску, і назад.

Угядзецца, а ўсешка
Горка ў яго вачах:
Не такі-ж клаў ён снележкі
На аснежных палых.

Снеле, Мароз. У лесе дрэвы
Валіць ён, Стаміўся ён.
Крок — направа, крок — налева,
След крывы кладзе Сымон.

З лесу пачынецца да вёскі
Лесуроб — малы хлапчук.
Лыжыну гэтыя палоскі
Праляжыў ягоны ўнук.

Час другі, Другія снележкі.
Не крывы, а роўны шлях.
Угядзецца, а ўсешка
Свеціцца ў яго вачах.

За смяю, за ўнукаў рады.
За іх долю рады ён.
Наша родная улада,
Справядлівы наш закон

Нам адкрылі шлях-дарогу
Да жыцця ў наш добры век...
Снеле атрос ён ля парога,
Працавіты чалавек.

З халадком зайшоў у хату,
Зняў лядзішкі з барыдаў.
— Стаў вачёру нам, Агата,
Абыйшлі мы ўсе сады.

Абкружылі дзеда ўнукі,
Як галубкі, галубкі.
Іх Сымон бярэ на рукі,
Гладзіць жуўжыкам чубкі.

— Вось адзеты і абуты,
Толькі гульні ў галаве,
І не вельдшы пакуты,
Вось таці народ жыме...

Змоўкнуў нежк вінавата,
Усімнуўся сам сабе:
— А ці помніш ты, Агата,
Як жаніўся на табе?

Пазыкуў да шлюба боты,
У чужой брыць да царквы...
Амакнуўся — Ну, што ты!
Валіў тое з галавы.

І чамусьні кропіць лусты,
Змоўкуў хлеб на хлеб кладзе.
— Ешце, чорнае капусту...
Хто ж не быў у той бяда.

Разумеюць яны самі,
Паказала на мяне...
Пахла ўкропам і гуркамі,
Завіруха па сцене

Секла крупкаў сухою,
Завывала пад акном...
А мы ўтульнаю смяю
У шыхай хаце за сталом.

Пліскаўка ў такой лагодзе
Быў з адкрыта душой.
— Сын адзін мой на заводзе,
Лётчыкам — старэйшым мой.

А яшчэ магу прызнача
Сын сярэдні — аграном...
Жонка ўстаіла: — Жыві! —
Толькі голзе выхваліцца,
Разлівацца салаўём.

Вунь у Траўкінай Хвалдоры
Генерал смяюк адзін,
А другі на пельмі моры
Капітанам ё сьні.

— Прызнаю, Хвалдор — слава,
— Супамоўі жонку ён.
— А хто даў на гэты права?
Наша родная дзяржава,
Справядлівы наш закон.

Яна ў згодзе прамаўчала:
Разумею, мой, сама...
Завіруха перастала,
Толькі шыха, шыха ела
Лебядзіным пух зіма.

чаецца М. Звездачотаў у ролі петраградскага рабочага Ігната Кузьміча Высокава. Канешне, і М. Звездачотаў, таленавітаму майстру сцэны, цяжка пазбегнуць паўтараў, калі вобразы блізка па сваёй сацыяльнай прыродзе і некаторым сцэнічным функцыям да тых, якія ўжо даводзіліся выконваць. Ва ўсякім разе ў спектаклі «Святло з Усходу» Ігнат Высокаў у выкананні М. Звездачоты вельмі маляўнічы і пераканачны. Яго асны розум, цвёрдая хада, вольная інтанацыя сведчаць, што гэта вопытны рэвалюцыйнер, кадравы пролетарыі, сапраўдны прадстаўнік рускага рабочага класа.

У новай для яе ролі маладой работніцы выступае Е. Мацісва. Як члену Мінскага Савета, адказнаму грамадскаму працоўніку, ёй не ха

Новае жыццё Гродзеншчыны

Часы мінулыя

На ДЗІВА прыгожая Гродзеншчына сваімі векамі барамі, быстраплыннымі срабрыстымі студжамі рэж, мужоўнімі дугамі, шырынёю ўрадлівых калгасных падаў. Па сваёй прыроднай прыгажосці гэтая зямля з даўніх часоў асправаўляе першынства з іншымі цудоўнымі мясцінамі Беларусі.

Гарады Ваўкавыск, Новагрудак, Ліда і Гродна заснаваны яшчэ ў далёкія часы сярэднявечча. Сімыя каменны гродзенскія вуліцы памітаюць Петра I. Тут капаў ён першыя рэшткі, спытаўшыся Карла XII перад Палтаўскай бітвай. Гэта ў нашым Жалудку нарадзіўся і ў нашых лясках дзейнічаў у 1863 г. Валеры Врублеўскі — легендарны генерал Парыжскай Камуны, член І Інтернацыянала, аб якім казаў Ленін, што паміць аб ім «непаўназвана звязана з найвялікшым рухам пралетарыята ў XIX веку». З-пад нашых Свіслач распушчалі армію крышай па палцу Кастусь Каліноўскі. З-пад Гродна выйшлі першая беларуская партыя Пётка і акадэмік Карскі. Гэта Гродзеншчына нарадзіла і ватнікі Злаізу Ожэшка і Адама Міцкевіча. Рэвалюцыйныя выступленні гродзенскага пралетарыята пачаліся разам з выступленнямі рабочага класа Пешчаруга. Яшчэ сёння ў нашых гарадах і сёлах жывуць удзельнікі штурму Зімяна палата, матросы «Аўрора», будаўніцкія — байцы грамадзянскай вайны. Амаць чатырыста гадоў назад польскі кароль Стэфан Баторы, каб пакарыць мясцовы народ, прывёз на Гродзеншчыну 15 тысяч салдат і манахаў ордэна езуітаў! І не пакарыў. Адно за апошнімі сорак пяці год на Гродзеншчыне сем разоў мянялася ўлада, пакуль, нарэшце, у верасні 1939 г. не ўсталявалася сапраўдная ўлада працоўнага народа — Савецкай ўлады.

У цяжкія часы беларускага панавання тутэйшыя людзі не толькі не страцілі свайго нацыянальна-палітычнага твару і ператрывалі ўсе, але загартаваліся яшчэ болей, загартаваліся да таго, што на героіскія ўчынкі стала здольнай не толькі пераважная частка народа, а невядомыя проста людзі. Героізм стаў масавым. Вось некалькі прыкладаў.

Паводле дазеных Гродзенскага архіва, у гарадскую турму ў красавіку 1934 г. было пасаджана 95 мужчын і 11 жанчын, якіх абвінавачвалі «у камунізме». У турме па гэтым абвінавачанню ўжо знаходзіліся 152 мужчыны і 13 жанчын. А ў 1938 г. у сырых камерах гродзенскай турмы пакуталі аж 302 камуністы! Дзяўчаты, перадачы за краты пасылкі, вышывалі для таварышаў на сурвэтках: «Стоіце насмерць!». «Стаям насмерць!» — вуснамі зняволеная паста Валянціна Таўлая адказвала ім са змрочных камер. І сапраўды, яны стаялі. Сталі і паддэзервалі другіх. У калектывным пісьме ў Іспанію гродзенскія камуністы-падпольшчыкі таксама заклікалі байцоў Інтернацыянальнай брыгады: «Стоіце насмерць!».

Сына бяды ўданы, сакратара падпольнай камсамольскай ячэйкі Уладзіміра Кірвяка пры ляскай Польшчы паклікалі ў «пастарнак паліцыі панскай». Камендант пастарнака з веральскай вытанчанага велічавы запрапіў яго ў кабінет, пасадзіў за стол і звярнуўся да Валодзі:

— Раю ва ўсім прызнацца і расказаць аб падпольнай рабоце.

Кірвяк маўчаў. Тады камендант, памахвачы кавалкам дроў, з цынічнай усмешкай прыгаворыў:

— Не прынаеся — гэты дрот будзе ў тваім жыццё...
Валодзя маўчаў. Толькі скрыпнула пад ім крэсла, ды на стале, за які трымаўся, выступілі потныя плямы: чатыры ў адным месцы, чатыры ў другім.

Праз некалькі дзён цела Кірвяка паліцыя аддала маці з урачэбным заключеннем: «Скончыў жыццё самагубствам: з'еў 48 сантыметраў дроў...».

Пра подзвіг скіздэльскіх комсамольцаў у Вялікую Айчынную вайну ведае кожны наш вучань. Стары і малы ганарыцца, што і ў нас ёсць свае красанцы.

Аднаго разу па Азербейскай шашы ў Гродна гітлераўцы вялі савецкіх ваеннапалонных. Восемнаццацігадовы масквіч Вася кінуўся ў ляс і ўбег. Увечары акрыўленага Вася знайшоў яго аднагодня, вясковы хлопец Сяня Таранка з хутара Крушнікі. Сяня схавалі таварышы. Даведаліся немцы, схавані хлопца і яго маці. Яны не выдалі масквіча. Калі іх везлі ў двор гродзенскай турмы, Сяня скануў у маці на каленях. Апошнімі яго словамі былі:

— Мама, даруй, інакш я не мог!
— Вядо, сынку, — адказала яна, задываючыся слязмі і цалучычы апошні раз скрываўленага сына.

Аднойчы група партызанскага атрада імя Кастуся Каліноўскага вярталася з задання. Каб не сутыкнуцца з фашыскай засадай, партызаны занялі ў барозны. — Раніш пачакаць святання, а тады агледзецца. Калі развідала, яны жахнуліся. Партызаны ляжалі перад абмурамі на-

Завтра народы нашай Радзімы ўрачыста і раласна адзначыць Дзень Канстытуцыі СССР, у якой асаблівым асноўным правам і абавязкам грамадзянін Савецкай дзяржавы, заававаны ў баях супраць шматлікіх ворагаў нашага народа і ў мірнай старарытай працы.

Сёння мы змяшчам старонку аб Гродзенскай вобласці. На прыкладзе жыцця працоўных Гродзеншчыны яра відаць тмя ваякі амены, што адбыліся ва ўсіх кутках нашай любімай Радзімы.

Гэта зразумела. Калгас будзе двухпартыйным клуб, купіў нават для свайго юнака і дзяўчат пламер: хутка будзе свае калгасныя лётчыкі.

Не трэба нават заходзіць да каго ў хаду, каб пазнаць замаснаста сёла. Вось вёска Пракопавічы. Падманганаваны жоўтымі латкамі свежата дрэва ламы. У вонка вёска паабіскаваць цалыя шмбы. Баля хад адноўленыя платы. Месцамі вадзіцца белая стружка, абрэзкі новага крыва. Над дахам — густое спляценне праводу, янтан. Баля калгаснай дэсапці акуратна выстраілася калона машын. На

Людзі працы

БАГАТАЯ Гродзеншчына таленавітымі і прапавітымі людзьмі. На ўсход ад калгаса імя Сталіна ў суседнім Мастоўскім раёне раскінулася палі калгаса імя Дзержынскага. У ім працуюць Ленгін і Севярыня Гедальцы. Пры панскай Польшчы Ленгін на сваім маленькім кавалачку зямлі пачаў тварыць цуды. Буракі ў яго вырасталі па 14 кілограмаў, памідоры — па 800 грамаў, калуня — па пуду, гектар кашуцы даваў 22 тоны! Але

застаўся без бацькоў. Аб яго лёсе паклапацілася Радзіма. Яшчэ ў дзяцінстве доме яго запаліла юнацкая мара стаць вадзіцелам.

Але гормае расчараванне спасцігла Мікалая, калі яму давялося спускацца першы раз пад ваду. На яго надзеі пацінуліся вадзіцельскі касцюм-скафандр, плам і свінцовыя галёны, пах цяжарам якіх юнак выдатнай сілы і добрага здароўя ледзь мог пераставіць нагу. Аднак адступіць не было куды — прышлося лезці ў ваду. Там яго адразу абла пільнію, ён страціў цэнтр цяжару, перакруціўся дагары нагамі і пайшоў на дно марскіх глыбінь. Насігнаўшы. Калі Мікалая выцягнулі наверх, у яго цягло сем патаў. Навіч глянуў на гадзіннік. Над вадой знаходзіўся ўсёго некалькі хвілін, а яму здалася, што цяло вечнасць. Тады Мікалай успомніў аб многіх гадзінах, якія праводзіў вадзіцельскі ў вадзе. Ён зразумеў, што прафесія вадзіцеля патрабуе вялікай вытрымкі.

З тады Ганчароў набыў вопыт і веды. У якіх толькі глыбіні ён ні спускаўся ў цяжкім скафандры. За дзесці год ён пабыў пад вадой больш 2 500 гадзін! На Балтыйскім моры ён падмаў заганульы судны. На Неве пракладваў кабелі, газаводы. На Беламорска-Балтыйскім канале рамантаваў шлюзы. У працэсе будавання шлюзаў у ўзле і праектаванні і будаўніцтве новага тыпу абсталявання для падмаўна суднаў маладому вадзіцелу Мікалау Фёдаравічу Ганчарову ў 1952 г. прасудзілі Сталінскую прэмію. А потым на чале групы вадзіцеляў паслаў на Гродзеншчыну для аднаўлення фарватару на Нёмане.

У Нёмане тады тырчалі рэшткі ферм, узарваных у 1914 і 1941 гг. Фарватар перагараджалі затанулыя баржы. У хвалю хавалася многа палюў, убітых яшчэ ў петроўскія часы. Дно было завалена аброшай, кінутай салдатамі многіх войнаў і лакаленій. А сярэд гэтага хламу талісі мінны, авіябомбы. Па раца талы, не трапляючы ў небяспеку, не мог праплысці ні адзін пароход. І частку калатлівай, страшна цяжкай работы па ачысццы фарватару выканалі нёманскія вадзіцелы.

Вы ізаіце на беразе і любіцеся піць глядзі ракі. Брагчыць жывым серабром кроплі, спікаючы з вёслаў. Цягнуцца па цячэнню жывыя гомавы воларасей — зялёныя, сакавітыя. Я берага на сонцы грэюцца аскарылы маленькіх рыбак, зіхцяць вясёлкавы колераў перамутравыя ракавіцы. Вы жывольна захапляецеся: «Ах, які шчаслівы спакон!» І ўспамінаеце песню пра «цікі Нёман». Вам і ў галаву не прыйдзе, што спакон гэты нарта-ж памаваны. І наўраў пі вы звернеце ўвагу на скромную барду. На ёй гудзе камапрэсар, ён праз шлангі падае пах ваду паветра. Чалавек, які стаіць на баржы з мікрафонам, падтрымлівае сувязь з вадзіцелямі. Твар яго пасцарожаны, сур'ёзны. Чалавек гэты добра ведае, што толькі ў неснях спяваецца пра «цікі» Нёман. У хамавататай тоні Нёмана, дзе ўбёр бурліць, працуюць вадзіцелы. Там клубяцца віры, бушуе вада.

Расце аб ём падводных работ на Нёмане. Вадзіцель плер пракладваў трубы, кабелі, усталяваліваюць воданепорныя збудаванні, спяшчыцца хутчай закончыць працу. Гэтая работа пад вадой патрабуе подзвігу і напружання ўсіх сіа.

Сённяшні дзень

КАБ падрабязна расказаць людзям пра Гродна, настаўніку гімназіі Яўстафію Астроўскаму да рэвалюцыйні спатрыблалі напісаць сем кніжак. Пазней прафесар Бякоўскі ўжо не мог усе матэрыялы пра Гродна ўвабраць і ў дзесці кніжак і брашур. Наш прафесар Варонін вылаў у Ленінградзе тобтуку кніжку «Старажытнае Гродна», куды ўвайшлі падзеі толькі некалькіх вякоў. Такі багаты сваім мінулым наш абласны цэнтр.

Паспрабуем паказаць яго сучаснае праз некаторыя лічыбы. За тысячгадоўную гісторыю свайго існавання такі бурлівы рост Гродна перажывае ўпершыню, таму некаторыя лічыбовыя выказнікі яго жыцця нагадваюць сапраўдную сімфонію.

Наш горад раскінуўся на малазлучных берагах Нёмана. Даўжыня яго вуліц — 118 кілометраў, гэта адлегласць ад Гродна да Зельвы! 10 547 дрэваў расце на гэтых вуліцах. Пяночка дух паркаў і 13 скверуў — 13 гектараў, іх утрымліваюць 18 капітальных скульптур і помнікаў. На 42 прамысловых прадпрыемствах нашага горада працуе каля васьмі тысяч рабочых. Вось што яны выпускаюць за адзін дзень: 5 кілометраў 516 метраў тканіны; 3 тысячы пар ауткуў, 26 тысяч бутэлек, 38 тысяч бакалаў шна, 10 мільянаў шпалор і г. д.

700 гродзенскіх педагогаў кожны дзень навуваюць 15 тысяч вучняў і студэнтаў! У цэнтральную ашчадную касу за дзень паступае сто тысяч рублёў. 41 паштавы калонны дзень разносіць на кварталы горада 30 тысяч экзэмпляў газет і часопісаў і шэсць тысяч пісем, пяць тысяч экзэмпляў газет і часопісаў кожны дзень працуюць яшчэ кіёскі. Па тэлефоне адбываецца за дзень каля 2 000 міжнародных размоў!

Мы зайшлі ў загс. У гэты дзень у Гродна жанілася шэсць пар. Шэсць-жа шчаслівых бацькоў зарэгістравалі нованароджаных 3 іх дзець. Аля Галіна, Аля Тамара, Аля Валеры і Аля Алдаскія. У радзімным доме нам паказалі новых грамадзян, якія з'явіліся на свет за мінулыя суткі. Галоўны ўрач Гродзенскага радзімлага дома Ганна Сцяпанавна Лазуткіна гаворыць, што вага кожнага дзіцяці на 300—400 грамаў большая, чым у тых, якія нарадзіліся гадоў восем таму назад.

Пры ляскай Польшчы ў Гродна была толькі адна «навуцальная» сельскагаспа-

дарчая ўстанова... курсы каваіня коней з гадавым бюджэтам у 600 золотых. Плер у горадзе ёсць педагогічны, сельскагаспадарчы інстытуты і тохікум. Бюджэт аднаго інстытута — шэсць з палавінай мільянаў рублёў у год! У Гродна налічваецца 24 навуцальныя ўстановы — школы, тохікумы, інстытуты і школы ФЭН. Усёго ў навуцальных установах горада працуе тысячы выкладчыкаў, настаўнікаў і выхаватэляў. Тысяча медыкаў і ўрачоў сперагуць здароўе гараджан!

На будоўлі аднаго з жылых дамоў па Рабочай вуліцы працуе шмат хлопцаў і дзяўчат. Яны яшчэ зусім маладыя, а невялікім вытворчым стажам, але працуюць старанна і сядома.

Уласна кажучы, у мяне яшчэ амаль няма біяграфіі, — гаворыць адзін з іх. — Калі ўступіў у комсамол, пачаў ё расказваць, цягнуў, цягнуў, а больш мінулы не выцягнуў... Ну, звязь мяне Віктар Сіняўскі, працую краўшчыком будгэста. Мне 19 год. Пасля сканчання семігодкі паступіў у школу ФЭН, затым на будоўлі Мінска працаваў. Стаў мулярам пятага разраду. Адначасова вучыўся на краўшчыка, адуў экзамены, і мяне паслаў ў Гродна. Тут лалі краў, на ім поўгода ўжо працую. Плян выконваю на 240 працэнтаў, зарабляю да 1 500 рублёў, з іх 500 выдаткую, астатнія высылаю ў вёску маці. Збіраюся паступіць у вачэрнюю школу. Ну, што яшчэ?

Вейзірская страпа са сталёвымі тросамі насё ў ватаван першыя бетонныя блокі, укладзе іх. Брыгадзір Саша Гаршкоў ужо моціць па іх цэпаў.

«Саша, глядзі, што мы знайшлі!» — крычыць яму дзяўчаты-падсобніцы і паказваюць падкову. Саша глядзіць, вочы яго святлеюць.

«Давай сюды, — гаворыць ён і кельмай замураўе падкову ў сцяну, прыгаворваючы: — На шчасце новаем!»

Эх, мілыя таварышы, рэжны горад! Так і хочацца звернуць ўсіх абняць!

Хутка міне месяц-дзень. І дом вырасце роўна з кабінай. Выведуць кроквы, пакрыюць. А там і шчаслівыя новаемсы з'явіцца. Сумна расцвацаца з аб'ектам, у які ўдлаў душу сваю, але раласна: ты-ж зрабіў людзям нешта прыемнае, карыснае. Враткі, я добра мець любімую прафесію!

Вось такія людзі ў нас, у Гродна.

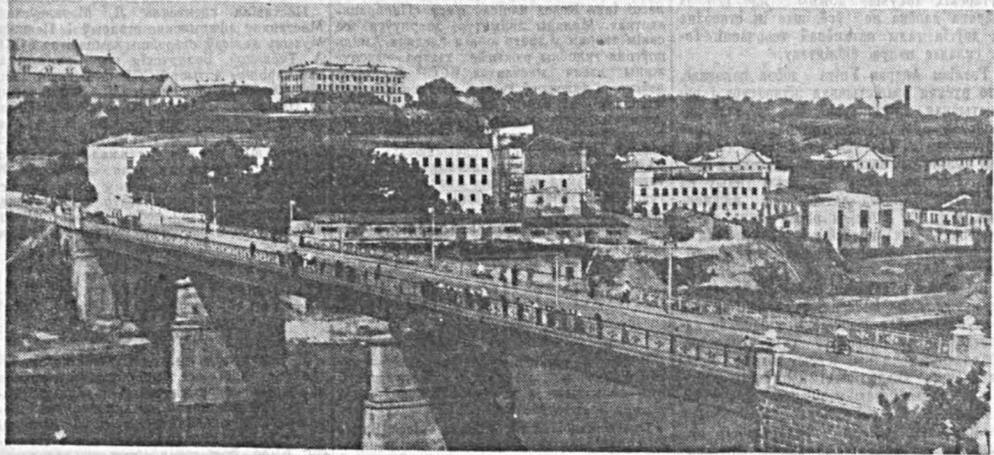
Дух сучаснасці

У ВАУКАВЫСКІМ раёне ёсць вёска Дубаўцы. За вёскай ля дарогі ляжаць два валуны. Гісторыя іх така. Калісіці на гэтым месцы сустрапіся два вясельці. Адзін малады чалавек, адзін маладая жанчына. Яны вяртаўся з царквы. А талы панавала навар'е: калі малады каму-небудзь аступіць з дарогі, будзе нешчаслівы. Таму не саступіў адзін і другі. Пачалі біцца. Паваліўся адзін малады мёртвым, а за ім і другі. Плер на гэтым месцы ляжаць два валуны.

Ёсць такія карэспандэнты, якія прыехаўшы ў Гродна, патрабуюць паказаць і старажытнасці і «самабытнасці». Даўна бывае слухаць тэма таварышы. Даўна вядома, што раманытчыны старасветчыны.

Харавая капела калгаса «Сцяг Совету» Новагрудскага раёна. (Фотахроніка БЕЛТА).

Від на г. Гродна.

Фото В. Нікалаева.

меккага дота, а навокал было адкрытае поле. Сярод іх знаходзіўся срата Міша Кучыньскі. Ён не быў ні камуністам, ні камсамольцам. Міша звярнуўся да таварышаў: — Я адцягну агонь на себе, а вы, хлопцы, ратуецеся!

І Міша пабег на полі. Немцы адкрылі агонь, а потым пагналіся за партызанам. Група выкарыстала гэта і неўзабаванай аддаўся ў другі бок. Міша загінуў. Таякі прыклады можна пералічыць без канца. Іх на Гродзеншчыне перадаць з вуснаў у вусны, на іх выхоўваюцца новыя пакаленні.

каму гэта было тады патрэбна? Гародніна не мела збыту, сапраўднага разарту Гедальцы не мелі. Расла ў Севярыны шматлікая сям'я. Севярыня думала: што будзе з дзецьмі?!

І вось плер, калі вы, знаходзіцеся дзе-небудзь на Гомельшчыне або Брэстчыне, у праўленні на сцяне ўбачыце плакат з фатаграфіяй сімпатэчнай жанчыны-тытунюўкі, дык гэта абавязкова будзе наша Севярыня Гедальц.

Тытуць — дзіця сонца, да яго поўнай механізацыі працы не прыменілі. На паўтаргастаравым участку, які абраўлілі Гедальцы, трэба было ўрубчыць пасадзіць 75 000 салжанцаў! Каб добра паступала наветра да карэніў, зямля да кожнага салжанца трэба перарыхліць, пад кожны куст выліць да чатырох літраў жыжы. Але калі налічыцца дружная сурдэльная сіла тытунюў, імя ліка глядзель: расліны растуць сакавітымі і вясельмі. Лісты тытунюў у Гедальцу дасягаюць незвычайных памераў: па 60 сантыметраў у шырыню і 70 у даўжыню.

Пад адным такім лісточкам можна ад дзядзьку схаватца! — дзядзька аскурсанты.

З паўтаргастаравата ўчастка сям'я збірае да 70 тон алейнай масы. Пасля толькі тытунь сушаць. Сваімі палыцамі Севярыня з дзецьмі лістаў да ліста наізваваюць... 10 кілометраў шнур! Гедальцы зарабілі на тытуню 30 367 рублёў і 200 кілограмаў цукру!

У суседнім калгасе «Чырвоная зязяда» казавалі — вядомы на ўвесь раён мастоўскі камуніст Іван Антонавіч Міхальчук. На вёсцы спрахуеку пажавачы кавала, а ў кузіні, нібы ў нейкім клубе, кожны раз лодна, ідуць ажыўленыя дыскусіі.

У кавала Міхальчука — шырокі лоб, тонкія бровы. Скура на твары дзядзькі Івана смуглая, бо апаленая агнём з горна, месцамі ў сінніх крапінках, куды пірнула і ўлезаў ў цела акаліна. Над прамым носам Івана на ўвесь твар раскінуліся пышныя, пемнаурсыя вусы, у якіх яшчэ няма нівоўлага сівога валаска, хоць у кавала ўжо «смяра дачок і старэйшая даўно зачужам.

Але, вядома, не вусамі славіцца калгасны каваль. І не сілай непамарнай. Іван невысокага росту, шчуплы целам, і то сіла яма адзудь брацца. Аляк, калі, куючы, ён заціне між кален конскую нагу, ні адзін конь не крапнеца з месца. Распапенны жалезныя штабіны ён мяне так, што яны на вачах танчаюць і, як жывыя, растуць узаўжыню на кавале. І тым самым цяжкім молатам Іван лётка выстуквае тоненькія вухалы. У яго рукаў мёртвае жалеза жыць, дыхае, цяча, робіцца адзастычным, нібы гума.

У кузіні ўсё робіцца пад рытм. Калі дзядзька Іван трымае абцугамі жалеза, яго два падручныя — Шайна і Болзіч — б'юць малаткамі. Тады пачынаецца такая музыка, што хто-б ні прыйшоў у гэты момант у кузіню, ні каваль, ні спадручныя не азірнуцца, не парушаць такта.

малаткоў, што жанчыны, якія высякаюць кашуцы ў гарадах, падмаюць галовы і кідаюць адна другой:

— Ой, ліха на яго, проста полку выбіваюць!

Калгас не мае звычваю купляць восі. Міхальчук рэстаўруе старыя, робіць новыя. Кузія акаўтала параконныя вазы, якімі ў калгасе змянялі непрактычныя аднаконныя.

Даўно мінуў той час, калі вясковы каваль толькі ведаў, як наварыць сашнік да плауга, зрабіць серп, матыку ды яшчэ дзесятак нескладаных рэчаў. На вёску прыйшла тэхніка, і прафесія кавала плер спалучаецца з прафесіяй механіка і слесаря. Аднаго разу Міхальчук праходзіў каля МТС і ў вачыні старога лому сярэд крапівым ўбачыў тры іржавыя карпусы зьянтар.

— Дайце нам іх, усё роўна, бачу я, які вам непатрэбны! — прыстаў Іван да дырэктара МТС.

— Беры, калі табе ахвота, валачы іх!..

І дзецася на палы калгаса «Чырвоная зязяда» колькісьці зьянтар навалічылася яшчэ на тры машыны.

Малодзіць жыта. Раптам да кузіні коцца скача пасадзец з брыгады.

— Дзядзька Іван, у нас малатарня стала. Баробан зяста!

Міхальчук, нібы доктар хуткай дапамогі, бара інструментамі, сляе ў «Пабеду» — гаворыць чачка Івана і на хаду калатліва вядзе бацьку ў рукі скруткаж з ежай. Машына паймчала ў поле.

Неўзабаве зноў мёрна гудзе малатарня ды даюнаецца з кузіні сробныя перазоны малаткоў.

Далей на ўсход ад Мастоў пачынаецца Новагрудчына — раён калгасаў-мільянераў. У гэтых калгасках будуюць клубы, якія пайшлі-б абласным цэнтрам, на вёсках арганізавана некалькі дзесяткаў духавых аркестраў, на пасялках новых праўдзёнаў калгасаў стаяцца такія пытанні: «Абмеркаваць паводзіны калгасніка Н., які вылаўся пры людзях»...

Аднак у Новагрудчыне ёсць адно балеючае месца. Сяліце атрымаці ад капіталістычнага свету ўбогую спадчыну, а перыяд бурнага развіцця сацыялістычнага будаўніцтва ў гэтай мясцовасці велічэжышча надтоўгі. Большыяш вясковыя хатак так — азнававаўшы хатнікі, якія часамі глыбока ўдзелі ў зямлю. У гэтых хатках малыя слапленыя вокны, салямяныя страхі, зарослыя алейным мохам. У такой хаце замест падлогі — гліняны ток; у ёй ночу, як і шчыдзет год назад, прымаю гарыць звычайная лімпа. Што з таго, што ад я святла блішчыць лэк на новых швейных машынах, пафэонах і радыё-прыёмніках? Гэтыя прыдметы ў такіх абставах выглядаюць непрычына, нібы іншароднае цела. Настаў час для такой багатай калгаснай вёскі прыступіць да капітальнага будаўніцтва дамоў і будавань іх з цэглы, з саману.

Гродзеншчына славіцца не толькі вядомымі тытунюўкамі, старымі калгаскамі, даяркам. Тут паявіліся прафесійныя такія прафесіі, якіх бацькі што няма і ў Мінску Папрыскаў, у нас поадуе вадзіла, лаўраат Сталінскай прэміі Мікалай Фёдаравіч Ганчароў.

Так здарылася, што ў дзясцістве Коля

АНДРЭЮ УПІТУ — 80 ГОД

Прывітанне ад пісьменнікаў Беларусі

ДАРАГІ АНДРЭЯ МАРТЫНАВІЧ!

Пісьменнікі Савецкай Беларусі ад сваёга імя і ад імя міліянаў беларускіх чытачоў гора і сэрцачна вітаючы Вас, вялікага мастака слова, з Вашым слаўным восьмідзесяцігоддзем.

Невымяральна вялікі, пачэсны Ваш жыццёвы і творчы шлях. Шчыра бачыць год палымым сэрцам грамадзяніна-патрыята, выдатным талентам пісьменніка, дапытлівым розумам вычона-наса службе Вы сваёму роднаму народу. Гэтае самаадна-нае, вернае служэнне народу зрабіла Ваш ім'я сусветна вядомым і вельмі дарэгім для ўсіх савецкіх людзей, Расіі і Беларусі, Украіны і Літвы, эстонцы і грузіны, армяне і якуты чытаючы сёння Вашых «Рабежнікоў», «На грані вясю», «Зямля зялёная», «Прасвет у хмарах» і многія іншыя Вашыя раманы, апавесці, апавяданні з такім-жа захваленнем, радасцю і ўдзячнасцю, з якімі чытаюць іх латышы. Рэволю-

цыянер у жыцці і літаратуры. Вы заўсёды, з першых сваіх твораў, былі пэснором інтэрнацыянальнай аднасіці рабочых, дружбы народаў. У вады, калі Латвія стала падпарадкаванай савецкім рэспублікі, матыны дружбы, працы, велічы простага чалавека задушылі ў Вашай творчасці з новай сілай. Вы займаеце адно з самых пачэсных месцаў у шэрагу выдатных майстроў міжнародна-савецкай літаратуры. Усе савецкія пісьменнікі ганарыцца тым, што працуюць разам з Вамі, што маюць магчымасць вывучыцца ў Вас высокаму май-старству, патрабавальнасці да сябе, надзвычайнай працавітасці.

Дарогі Андрэя Мартынавіч! Вітаючы Вас, мы ад шчырага сэрца жадваем Вам добрага здароўя, багатага творчай энергіі, новых творчых поспехаў на радасці ўсім савецкім людзям — будаўнікам камунізму. ПРАШЭННЕ САЮЗУ ПІСЬМЕННІКАў БССР.

Жыццё, прысвечанае народу

5 снежня г. г. савецкага грамадска-адукацыйнага ўстанова ўсталяваў на памяць народнага пісьменніка Латвійскай ССР Андрэя Мартынавіча Упіта. Больш поўна з іх прысвечана самадана працы на карысць народа. Не толькі ў літаратуры, але і ва ўсёй латышскай культуры пажыццё знайшлі такую галіну, на якую-б у свой час не аказаў уплыў вялікі пісьменнік-барцаўбіт. Як вясномы сеібіт, ён працуючы па роднай зямлі, шчыра раскідаўчы сваё жыццё. Ён блызкіна знайшаў пустазелле і гнаў прач чорныя чароды варання. І цяпер сівы, магутны сеібіт стаіць пасярод даспелай нівы. Вялікая работа дала свае вынікі. Народ шануе свайго слаўнага сына, які ўклаў увесь свой вялікі талент у барацьбу за новае жыццё.

Гаварыць аб жыцці і творчасці Андрэя Упіта значыць гаварыць аб развіцці ўсёго латышкага грамадскага жыцця з пачатку стагоддзя. Асабліва пасля рэвалюцыі 1905—1907 гг. Упіт заўсёды стаў у віры народнай барацьбы як разбуральнік і судзія старога, як абаронца і будаўнік новага. Без Андрэя Упіта немагчыма зразумець і па-сапраўднаму высветліць не толькі гісторыю літаратуры і культуры, але і ўвесь шлях рэвалюцыйнай барацьбы латышкага народа за апошнія пяцьдзесят год.

Андрэй Упіт нарадзіўся ў беднай сям'і беззямельнага селяніна. Скончыўшы вадарное вучылішча, ён самастойна падрыхтаваўся да экзаменаў на настаўніка. У 1897—1908 гг. працаваў народным настаўнікам у Рызе і ў яе ваколіцах. Потым усе свае сілы прысвяціў выключна літаратурна-адукацыйнай дзейнасці.

Першае апавяданне А. Упіта было апублікавана ў 1899 г. Спачатку пісьменнік знаходзіўся пад уплывам буржуазнай ізаляцыі, вывалячы ад яе яму дапамагалі рэвалюцыя 1905—1907 гг., а таксама сур'ёзнае знамяства з твораў Маркса, Энгельса, Леніна, Плеханава. У 1907 г. пачаўся сатырычны апавесць А. Упіта «Буржуа». У ёй ён высьмеяваў латышкага буржуазія. З пачатком гэтага твора А. Упіт становіцца на чале латышкага крытычнага рэалізму. У 1908 г. раманам «Новыя вытокаў» пісьменнік пачынае трылогію «Рабежнікі», якую ён пасля разгортаваў ў цалую серыю раманнаў... «Рабежнікі» — адзін з самых значных твораў у латышскай літаратуры дасавецкага перыяду. У ім з вялікай сілай рэалістычнага мастацтва адлюстравана класавая дыферэнцыяцыя ў асяроддзі латышкага сялянства ў апошняй чвэрці мінулага стагоддзя, якая паказана ў шлях да рэвалюцыі 1905—1907 гг. і ўскрыты класавы супярэчнасці тагачаснай Латвіі.

Пасля «Новых вытокаў» пачаўся ўсё новы і новыя раманы, зборнікі наваў, п'есы, фельетоны. У іх вялікіна раскрываюцца латышкага гарадская і сельская буржуазія, машчанства, ренегаты і докандаты. У латышскай літаратуры Упіт — самы востры сатырык.

Пасля Лютаўскай рэвалюцыі 1917 г. А. Упіта выбіраючы ў Совет рабочых дэпутатаў Рыгі. Пісьменнік адкрыта становіцца на бок большавікоў. У 1919 г. вядзі ў Латвію ўсталяваўца Савецкай ўлада, пісьменнік працуе ў Народным камісарыяце асветы і кіруе перабудовай латышкай культуры на савецкіх асновах. Буржуазія, якая захпіла часова ўладу ў свае рукі, кідае пісьменніка ў турму.

На працягу ўсяго дваццацігоддзя буржуазнага панавання з 1920 года па 1940 г. Андрэй Упіт і як пісьменнік, і як публіцыст працягвае барацьбу з рэакцыяй. Пачаўшыся такія выдатныя яго творы, як раман «Поўначны вецер», «Па вясёл-

ліне літаратуразнаўства і крытыкі. З дня ў дзень пільна сочыць за ўсім, што адбываецца ў латышскай літаратуры, уважліва даследуючы развіццё сусветнай, асабліва рускай літаратуры. Упіт пісаў і кароткія апавяданні, і рэцэнзіі, і вялікі літаратурна-крытычныя нарысы, і разгорнутыя навуковыя даследаванні, у многіх тамах ён разглядае гісторыю сусветнай літаратуры. Пісьменнік падняў на высокі ўзровень латышкае мастацкую публіцыстыку і мастацтва перакладу. Ён па-майстарску пераклаў на латышкае мову творы Грыбаедава, Гагаля, Горкага, А. Тацстага, Шаўспіра, Гейне, Шоу, Фабера, Г. Мана, Ж. Верна і многіх іншых буйных пісьменнікаў.

На латышкай мове выдзена 22 га-мы збору твораў Упіта аб'ёмам каля 50 аўтарскіх аркушаў кожны. Але і ў іх сабраны далёка не ўсе, што ім створана за доўгія гады нахнёнай творчасці. Гэта складае цэлую бібліятэку.

Рэалізм Андрэя Упіта добра паказвае, што руская рэалістычная літаратура і рэалістычная літаратура Захаду далі латышкай прагрэсіўнай літаратуры і што латышкае літаратура можа даць сусветнай культуры. Чэхавы, Горкі і Алексей Тацстой, Балзак і Фабера аказалі ўплыў на творчасць вялікага латышкага пісьменніка, у іх ён вучыцца рэалістычна адлюстраванню ак звычайнай сцены, так і гістарычныя падзеі ў жыцці свайго народа.

Выдатнае мастацкае майстарства класіка латышкай літаратуры зраў за ўсё працягваюцца ў той яркасці, з якой ён адлюстраввае сваіх героў і іх асяроддзе. Апавяданні, раманы, п'есы Андрэя Упіта з'яўляюцца хвалючымі карцінамі, запісанымі з дапамогай народнай, выразнай, дакладнай, багатай мовы. Пры тым у стылі старых майстроў рэалістычнага мастацтва, бо Упіт надае выключнае значэнне трапнай дэталі, выразнай вобразнай характарыстыцы. Ён не накладе фарбы п'ямамі, а старанна, у адпаведнасці з канкрэтай і разнастайнай жыццёвай рэальнасцю выводзіць рысу за рысай, пачаў перал нам не паўстае да найменшых штыроў дэталізаваны партрэт, вобраз, пластычная, каларытная карціна быту, шматлікая масавая сцэна.

У творчасці А. Упіта мастак неадзілім ад грамадскага барацьбы і мыслення. Упіт уваходзіць у тую сям'ю вялікіх майстроў сусветнай літаратуры, якія глыбока, усебакова зразумелы сённяшні дзень, змагаюцца за лепшае заўтра свайго народа. І ў гэтай барацьбе мастацкае слова — паэзія, проза, драма — было толькі адным з відаў зброі. Не менш трапнай зброяй была публіцыстыка, а таксама літаратурная крытыка. Гэта пацвердзіў сам пісьменнік яшчэ ў 1952 г., падкрэсліваючы, што паміж яго белетрыстыкай, літаратурнай крытыкай і публіцыстыкай прыняцыйнае разлічэнне няма, што ўсе гэтыя галіны дзейнасці, розныя толькі па форме выражэння, аб'ядноўваюць агульную ідэю, агульную мэта. А гэтай агульнай мэтай з'яўляецца сакрунаванне капіталістычнага свету, будаўніцтва сацыялізму.

Уся шматгадовая работа Андрэя Упіта мела вялікае значэнне ў гераічнай барацьбе латышкага народа за сваё вызваленне. Яго мастацтва заўсёды было, ёсць і будзе верным памочнікам партыі. Сын селяніна, народны настаўнік, барацьбіт за свабоду, магутны пісьменнік, прызнаны народам СССР — такі шлях, прызначаны Андрэем Упітам. Разам з народам пісьменнік заваяваў шчаслівае жыццё, вышаў на першую лінію барацьбы за камунізм.

Кара КРАУЛІНЬ. г. Рыга.

Вечары беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве

На працягу некалькіх дзён у сталіцы нашай Радзімы — Маскве гасціла вялікая група беларускіх артыстаў, мастакоў і іншых дзеячоў мастацтва. Разам з імі знаходзіліся пісьменнікі, паэты, якія прымалі ўдзел у вечары, прысвечаным 75-й гадавіне з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа.

Пасля гэтага вечара, аб якім наведвалася ўжо, у Цэнтральным ДOME літаратуры адбыўся вялікі канцэрт. У ім, акрамя маскоўскіх артыстаў, выступілі дзесяць мастацтва Беларусі. З вялікай увагай масквічы слухалі нашых музыкантаў і спевакоў, якія выконвалі беларускія танцы, спявалі беларускія народныя песні.

Прысутныя цэлага сусветнага беларускага оперы народную артыстку БССР Тамару Ніжнікану, якая выканала раманы Л. Абелішчына «На новай зямлі» і «Ноч» на словы Я. Коласа, беларускую народную песню «Будьба».

Саліст Беларускай дзяржаўнай філармоніі Дамітрый Зубрыч выканаў арыю Кузьміча з оперы «У пушчах Палесся» і песню Н. Сакалоўскага «Нёман» на словы А. Астрэйкі. Уважліва слухалі прысутныя ігра маладога беларускага музыканта, лаўрэата VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў Вяніама Бурковіча, які захваліўся, па-майстарску выканаў беларускія танцы ў асяроддзі І. Яніновіча.

Пачаўшыся ўвечерні ў гасцініцы Якуба Коласа («Ростань»), затым па просьбе прысутных — урывак з паэмы Якуба Коласа «Новая зямля».

У канцэрце прыняў таксама ўдзел заслужаны артыст БССР канцэртмайстар С. Талчоў.

На наступны дзень у Маскоўскім ДOME акцэра адбыўся вечар беларускага мастацтва, прысвечаны 40-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Вечар адкрыла народная артыстка БССР Турчанінава. Яна гарача павішавала беларускіх гасцей з прыездам у сталіцу, пажадала ім новых поспехаў у працы.

Перад пачаткам канцэрта выступіла народная артыстка БССР і БССР Александроўская, якая расказала аб дасягненнях беларускай культуры, падзякавала масквічам за цёплы, сэрцажны прыём.

У канцэрце прынялі ўдзел лепшыя сілы Беларускага мастацтва. Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр ім Я. Купалы паказаў урывкі са спектакляў «Грозыныя дні» і «Хто смеяцца апошнім». Ролу В. І. Леніна ў першым спектаклі выканаў народны артыст БССР і БССР Малчанав. Артысты Беларускага тэатра оперы і балету з поспехам паказалі карціны з опер «Міхась Падгорны» і «Надзея Дурова». Затым прысутныя праргледзелі тры асабліва са спектакля «Аптымістычная трагедыя», які паказаў Руска дзяржаўны тэатр БССР. Пасля канцэрта, у якім прынялі ўдзел таксама многія беларускія салісты і выка-

наўш, адбылася цёплая гутарка паміж маскоўскімі і беларускімі артыстамі. Гасцям быў выказаны рад заўваг. У прыватнасці, гаварылася аб тым, каб нашы тэатры, усе акцёры і мастакі больш звярталі ўвагу на нацыянальныя асаблівасці беларускай культуры, якая мае багаты народны традыцыі.

У гэты дзень ў Маскве адбылося шматлікіх цёлых сустрэч беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва з працоўнымі нашай сталіцы. Паэт Максім Лужанін і артыст Алексей Слесарэнка пабывалі ў гасцях у сястры В. В. Маякоўскага — Людмілы Владзіміраўны. Яна з радасцю сустраля гасцей, была вельмі задаволенна падарункам — сваёй кнігай «Дзіцячыя і юнацкія гады В. В. Маякоўскага», якая выйшла ядаўна ў Беларускай дзяржаўнай выдавецтве ў перакладзе А. Слесарэнка. Людміла Владзіміраўна сказала, што яна вельмі ўдзячна работнікам Беларускага дзяржаўнага выдавецтва за любюбае выданне кнігі, за добрае афармленне.

Адбылося яшчэ некалькі вечароў беларускага чытанія Алексія Слесарэнка. З новай праграмай, у якую ўключаны творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў, ён выступіў перад студэнтамі МДУ, у ДOME акцэра і на кінастудыі «Мосфільм». Выступленні беларускіх літаратурав і артыстаў у Маскве прымаліся з асабліва цікавасцю. Масквічы без перакладу разумелі беларускае слова, якое гучала ад усёго сэрца.

(Наш кар.).

У Міністэрстве культуры БССР

Днямі калегія Міністэрства культуры БССР абмеркавала вынікі рэспубліканскага агляду культасветустановаў.

Калегія адзначыла, што за час агляду ўстаноў культуры правалі вялікую работу. 237 культасветустановаў, якія ралей знаходзіліся ў прыватных памешканнях, атрымалі добраўпарадкаваныя клубы. Пабудавана восем і капітальна абрамантаваны 23 раённыя дамы культуры.

У рэспубліцы шырока разгарнулася будаўніцтва калгасных клубаў. За апошнія дзесяць месцаў узведзена 357 калгасных клубаў і будоўня яшчэ 414, з якіх 234 будуць узведзены ў бягучым годзе. У добраўпарадкаванні клубаў і бібліятэк актыўны ўдзел прымала грамадскасць — комсамольцы, калгаснікі, мясцовыя інтэлігенцы.

За час агляду клубныя ўстановы набылі 810 баянаў, акардыёнаў і гармонікаў, 23 піяніно, 16 духавых аркестраў, звыш 700 струнных інструментаў, 554 радыёпрыёмнікі, 24 патэфоны.

Агляд значна актывізаваў работу большасці культурна-асветных устаноў рэспублікі. Дамы культуры, клубы, бібліятэкі палепшылі работу, пачалі шчыльнай уязваць яе з канкрэтнымі задачамі прадырстваў, МТС і калгасаў.

За дзесяць месцаў гэтага года прачытана звыш 90 тысяч лекцый, г. зн. у сярэднім дзве-тры лекцыі ў месца ў кожнай устаноў культуры.

Вялікая работа праведзена калектывамі мастацкай самадзейнасці. Створана дзве тысячы новых гурткоў, у якіх удзельнічаюць 35 тысяч чалавек. Калектывы ма-

стацкай самадзейнасці наладзілі звыш 30 тысяч канцэртаў. Агітбрыгады арганізавалі звыш дзесці тысяч выступленняў у калгасах, саўгасах і МТС Беларусі.

Найбольш арганізавана працоўны агляд культасветустановаў у Мінскай, Гомельскай і Маладзечанскай абласцях. Абласныя камітэты, рагледзеныя матэрыялы агляду, прысвоілі званне «Перадавая культасветустанова вобласці» 254 клубным установам і бібліятэкам.

Па рэспубліцы 91 культасветустанова выкавала ўсе ўмовы праграмы агляду. Яны маюць права атрымаць званне «Лепшая культасветустанова рэспублікі».

Калегія міністэрства таксама заслужала шэрагавачу загадчыка Кобрынскага раённага адзела культуры тав. Мардусевіча «Аб рабоце бібліятэк па абслугоўванню кнігай кожнай калгаснай сям'і». Адзначыла, што раённы адзел культуры правалі вялікую работу, каб дасесці кнігу да кожнага калгаснага двара. У выніку ў бібліятэкі раёна прыцягнута за тры кварталы гэтага года чытачоў-жалгаснікаў больш, чым за ўвесь мінулы год. Цяпер бібліятэчную кнігу чытаюць у кожным калгасным двары.

У гэтай высокароднай справе актыўны ўдзел прымалі ўсе культурна-асветныя ўстановы Кобрыншчыны — раённая, дзіцячая, сельская, клубныя, калгасныя і школьныя бібліятэкі.

Калегія Міністэрства адзначыла каштоўную ініцыятыву Кобрынскага раённага адзела культуры, які пачаў вялікай работы па прасоўванню кнігі ў шырокай масе сельскага насельніцтва.

Новы спектакль у тэатры юнага глядача

Васковы настаўнік Маладзечанскай вобласці Іван Козел напісаў п'есу «Панарэактэа». Малады драматург звярнуўся са сваім твораў у тэатр юнага глядача. Амаль поўгода гадоўны рэжысёр тэатра — заслужаны дзеяч мастацтва БССР Л. Мазалеўская і калектыв тэатра разам з аўтарам працавалі над п'есай, каб зрабіць сапраўды драматургічны твор. Старанна працавала І. Козел, асабліва шмат рабыў і ўвагі праявіла Л. Мазалеўская да пачынаючага аўтара. І вось днём тэатр паказаў прэм'еру гэтага спектакля мінскаму глядачу. Драматургічны тэатр пра жыццё сялян заходніх абласцей БССР пры панскай Польшчы, пра іх вызваленне Чырвонай Арміяй у верасні 1939 г. вельмі мала. Таму зразумелая п'есу.

вядліка цікавае глядачоў да спектакля. Паставіла спектакль Л. Мазалеўская. Мастацкае афармленне стварыў І. Пешкур. Музыка напісаў старшыня кампазітар БССР А. Туранкоў. Беларускія песні кансультавалі народны артыст БССР Г. Штоўці. Галоўныя ролі ў спектаклі выконваюць К. Пельтэр, П. Ротэр, Ю. Фельбо, Л. Цімафея, П. Дубішынскі, Б. Барысбак, В. Окалаў, В. Лебедзеў, А. Вяляеў і інш.

У спектаклі заняты ўвесь калектыв тэатра. Прэм'ера спектакля, якая адбылася 30 лістапада, прышла з вялікім поспехам. Беларускі рэспубліканскі тэатр юнага глядача зрабіў вялікую і добрую справу, уключыўшы ў свой рэпертуар такую патрэбную п'есу.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

Опера аб уз'яднанні

Беларускі кампазітар А. Туранкоў — аўтар шырока вядомай оперы «Кветка шчасця» — скончыў у клавір новую оперу «Венер з Ускоду».

Навуковая сесія

У Беларускай тэатральна-мастацкай інстытуце адбылася навукова-тэартычная канферэнцыя, прысвечаная 40-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел не толькі выкладчыкі, але і студэнты. Было прыгавана дзесяць дакладаў на розныя тэмы — «Сусветна-гістарычнае значэнне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі», «Аб задачах літаратуры і мастацтва», «Шляхі развіцця савецкай эстэтычнай думкі і іншыя.

Опера напісана на лібрэта Алесі Бачылы, прэмарывана на рэспубліканскім конкурсе, і прысвечана паэзам у Заходняй Беларусі напарэаддзі яе гістарычнага ўз'яднання з Савецкай Беларуссю ў верасні 1939 г.

Новая опера будзе ў бліжэйшы час праслухана і абмеркавана ў мастацкім савета Беларускага тэатра оперы і балету.

Увагу прыгнучу на сямь дэклад старшага выкладчыка гісторыі выяўленчага мастацтва П. Нікіфарав — «Беларускія мастакі да 40-годдзя Кастрычніка».

Уважліва былі праслуханы даклады студэнтаў трыяга і чашэртага курсу акцёрскага факультэта Людмілы Ермак і Марыны Папавой.

На армянскай мове

Дзяржаўнае выдавецтва Арменіі выдала на армянскай мове анталогію беларускай літаратуры. У кнігу ўвайшлі творы 50 класікаў і сучасных пісьменнікаў Беларусі. Укладальнік анталогіі і аўтар прадмовы — А. Есакоў.

Выступленне літоўскай артысткі

У Мінску з поспехам праішоў выступленне салісткі Вільнюскага тэатра оперы і балету заслужанай артысткі Літоўскай ССР Я. Чудаковай.

Літоўская артыстка прыняла ўдзел у спектаклі Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балету — оперы «Севільскі мушкетёр», у якой выканала партыю Раціны.

Нам пішуць

На семінары работнікаў культуры Юрашскаўскага раёна былі праведзены практычныя заняткі па развучванню старых песень рэвалюцыйнага падполя.

Заняткамі кіраваў метадыст абласнога Дома народнай творчасці кампазітар тав. Гэмбішкі.

У музычнай школе

дзесць новых кінофільмаў або выступленне гурткоў мастацкай самадзейнасці. Сама-ж Вера Ясцюня гурткі мастацкай самадзейнасці не наведвала. «Няма здольнасці», — гаварыла яна сабрэкам.

А здольнасці выявіліся нечакана. У пачатку лістапада пры клубе пачала працаваць музычная школа. Былі арганізаваны два класы — баяна і фартэпіяно. Вучыцца музыцы пажадала многа рабочай моладзі. Сярод іх былі тыкоўшчыца Валіцкіна Паслядзіна, цесляры Аляксандр Сітчук, Барыс Барташэвіч, капіроўшчыца Святлана Адзярыха і многа іншых.

— Запісаны і мы, — вырашылі сабраўкі.

Цяпер Вера Ясцюня і Соф'я Траяновіч два разы ў тыдзень наведваюць школу, з поспехам вучуць музычную граматыку.

Добрыя згоды атрымаў і ў Святланы Адзярыха. Яна займаецца па класу фартэпіяно. Цяпер Адзярыха выконвае невялікі і нескладаны творы. Але прыдзе час — і яна авалодае майстарствам ігры на фартэпіяно.

На здумку: С. Адзярыха выконвае спод. За ігры назірае выкладчыца музыкі Н. Іванчыч.

Фото Уа. Крука.

Дзёнік мастацтва

ЖОРЖ БЕРНАН У МІНСКУ

З увагай аднеслася грамадскасць сталіцы Беларусі да выступленняў швейцарскага піяніста, прафесара Жэнеўскай кансерваторыі Жоржа Бернана.

У першым аб'ядленым фартэпіянага вечара Жорж Бернан выканаў творы Баха, Моцарта і Шуберта. «Французская сцюта» Баха — складаны, шматпланавы твор, які патрабуе ад выканаўцы вялікай засяроджанасці, удумлівасці, глыбокага пранікнення ў стылістычныя асаблівасці творчасці «башчымей класікі». Танцавальныя нумары сюіты швейцарскай піяніст аб'яднаў дакладным унутраным рытмам і стрыманасцю гукавой палітры, імкнучыся скаанцэнтравана увагу на строгай працэсе і натуральнасці вобразу Баха.

У той-жа акадэмічнай манеры была выканана і рэ-мажорная саната Моцарта, хоць тут хацелася-б большай мяккасці і шпелны і ігры.

Пры выкананні санаты ля-мажор Шуберта піяніст значна ўзбагачыў дынаміку гучнасці, падкрэсліваючы песеннасць і лірычнае ўсхваляванасць шубертаўскай санаты.

Асабліва месца ў праграме піяніста займаюць паўчыны «Матільды» Шумана, напісаныя пад уражаннем раману «Гды юнаства» Жан-Поля Рылэра. Музыка «Матільды» адлюстроўвае ястраную вяселасць карнавала, вычурнасць і фантастычнасць танчючых масак, перадае розныя настроі героюў: вяселасць, расчараванне і светлы спадзяванні. Жорж Бернан справіўся з тэхнічнымі цяжкасцямі гэтага твора. Толькі ў гуквой манеры хацелася-б большай разнастайнасці, смеласці, фантастычнасці, рытмічнай вясціры.

Заканчанае ўражанне пакінула выкананне «Накюрона» і «Экспромта» французскага кампазітара Фарэ, у якіх выкананне прадэманстравала разнастайнасць інаіспіроўкі і дэдалізацыі. Удала былі сыграны каларытная паўчына «Ундзіна» і востра рытмічны «Танец Дзюбісі, светлая лірычная п'еса Рамо «Сельскія жанчыны». Зусім нова вобраз стварыў піяніст у «Танцы агня» Дэ Фалы.

У простай і мяккай манеры былі выкаваны прэлюдыя і вальс Шопана. Сваё выступленне піяніст скончыў санатай Скарлаці.

А. БАГДАНАВА. На здумку: выступленне швейцарскага піяніста Жоржа Бернана. Фото І. Салавейчыка.

Кінофільмы ў снежні